

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Constitvtionvm Pars Secvnda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

Vt episcopo, eiusque vicariis, aut visitatoribus aliquando constet diligens parochorum in salutaribus illis officiis, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura; eorum vnusquisque librum præcipuum habeat, in quo sigillatim perscribat singulis diebus parochiæ suæ incolas qui mortem obierint, & quæ sacramenta eorum vnicuique ministrarit, & præterea quando commendationis animæ officium præstiterit, & quo die hæc singula ministrarit.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

De cura pestilentiae.

SVPERIORIBVS proximis annis funesta pestilentiae contagio primum vrbes aliquot Italiae celeberrimas, opida permulta, & pagos complures, deinde sensim longe lateque dimanans, Mediolanum, eiusque diocesim fere omnem, & aliquam prouinciæ partem ita vehementer inuasit, vt multiplicem variamque stragem ediderit.

Quo afflictissimo tempore res multas commiseratione, lacrymis, luctuque dignas, & aliunde audiimus, & oculis nostris in vrbe, diocesi que Mediolanensi adspeximus.

Tanta enim illius vis est, tamque vehemens, vt, cum occulte in omnes partes progrediens, breui momento temporis, quasi repentino quodam impetu turbidæ tempestatis, homines obruat, teterrimi contagii metu omnes fere consternentur. Quamobrem eo pauore animi commoti, atque obstupescit plerique tantum abest vt officii sui partes fortiter amplectantur, vt, quasi e mentis suæ statu repente dimoti, ne cogitare quidem, nedum deliberationes, consiliaque suscipere possint, quid in calamitate publica expediat, & quid plane necessarium sit.

Alii vero eo metu affecti, dum humanæ prudentiæ cautionibus se tueri volunt, eam sibi sollicitudinem, quæ tota mundanæ diligentiae præfidiis nititur, ita præpostere struunt, vt religionis, pietatisque Christianæ si omnino non obliuiscuntur, eius tamen officia intermittant. Nam sæpe fit, vt Missæ sacrificio interesse, sacramenta suscipere, ecclesiam frequentare, ad conciones sacras conuenire, supplicationes publicas, publicæque orationis munus obire negligant, & quos cognationis gradu coniunctissimos, quosque caros

ANNO
CHRISTI
1579

habent, si quando fortasse in pestiferam labem, aut in suspicionem eius inciderint; non modo illos non curent, sed etiam ab iis ipsis longe admodum refugiant. Atque hæc quidem ipsa animi percussio cum eos inuadit, qui potestate, auctoritate & opibus præstant, certe multis partibus calamitosior est, quam omnis pestis contagio; cum inde non mora solum aliqua, sed etiam impedimentum non mediocre procurationi & apparatus remediorum afferatur, & alia deinde multa perniciofa damna existant. Imo, quod graue est, inde accidit, vt egentibus aliquando alimenta necessaria non suppeditentur; pestiferis plagis medicina non adhibeatur, & subsidia spiritualia, id quod grauissimum est, interdum non ministrentur, ecclesiastica stationes nonnullis in locis deferantur, diuinorum officiorum cultus sæpe negligentior sit, pietatisque Christianæ exercitationes languescant.

In tanta igitur rerum difficultate pro paternæ caritatis studio, proque archiepiscopalis officii nostri munere necesse habuimus, multiplicem sollicitudinem suscipere, multos labores subire, multas functiones exequi, quas a pastore gregi sibi commissio præstari, & Christiana caritas & pastoralis curæ ratio efflagitabat. At omni rationi plane consentaneum est, vt, quemadmodum parens optimus, qui filios vnice diligit, cum in præsentem, tum in futurum eis prospicit, ac parat quæ sunt ad vitæ cultum necessaria; ita nos paternæ caritatis officio adducti, omni præcautione fidelibus prouinciæ nostræ, in hoc Concilio prouinciali quinto consulamus, prouideamusque deinceps, quæ experiendo cognouimus, pestilentia tempore salutaria esse adiumenta. Id vero etiam maxime faciendum censuimus, cum præsertim subuerendû sit, ne aliquando ob easdem Dei offensiones, ob maleque facta, quorum seminaria nondum euulsa sunt, iterum illa pestifera labes in prouinciam nostram irruat. Atque hæc quidem ipsa ob eam præterea causam præcauere voluimus, quod cum pestis vis subito irrumpat, atque dimanet, non modo de iis, quæ opportuna sunt, mature deliberandi, consultandique tempus relinquit, sed celerrime agendi necessitatem omnem imponit. Accedit etiam, quod illius calamitatis, atque incommodorum recens memoria cum sit, ac recordatio, hoc tempore facilius

multo est, quam multis post annis eo de genere adiumenta opportuna excogitare, consiliaque adhibere, dum præfertim superstites adhuc sunt, qui semel pestiferæ contagionis mala, & detrimenta experti sunt. Est vero illa item ratio, quod, cum nos in hoc prouinciali Conuentu, spiritualibus præsiidiis, misericordiæque operibus, e caritatis fonte manantibus, vniuersos & singulos omnis generis & ordinis homines in pestilentia tempore instruimus; hæc tota nostra vel instructio, vel præcautio eo refertur, vt officiorum sanctitate, & operum religione, quasi pro publicæ valetudinis recuperatæ munere, grati animi erga Deum testimonia demus, atque offeramus.

Partitio officiorum, quæ pestilentia tempore præstanda sunt.

SUNT igitur permulta officia, quæ pestilentibus temporibus Christiana caritas docet præstanda esse, siue tempus spectetur, quo primum pestis suspicio, periculumve imminet; siue locus inspiciatur, in cuius viscera, illa miserandum in modum sese infudit; siue hoc ipsum consideretur, cum scilicet ea paulatim languescente non solum spes recuperandæ publicæ valetudinis ostenditur, sed cum ad omnem a morbo confirmationem maior in dies progressio fiat, demum omnis inde conualescentia existit.

Atque in iis quidem officiis alia propria vniuscuiusque sunt, vtpote episcopi, & parochi, & cleri tam sæcularis, quam regularis, & magistratus, & patrisfamilias, & omnis denique populi: alia vero quædam communia, quæ eiufmodi sunt, vnde illa, quæ proprie, præcipueque a singulis præstanda, sunt, proficiscuntur, atque emanant.

Officia multiplicis considerationis communia.

IN communibus porro officiis, in quorum assidua cogitatione, atque vsu omnes sese pie exercebunt, hæc sane erunt.

Primum secum tota mentis cogitatione, totoque animo reputabunt omnes homines, quæ & quanta pestilentia vis sit, quam tetra illius contagio, quantas & quam varias strages breui edat; quam multas miseras, quamque horribiles calamitates rebus publicis importet: quam breui animi consternatione cunctos vel fortissimos viros aliquando afficiat; quam valde ob eam causam formidolosa, quod ita de repente ab hoc sæculo ad tremendum illud Christi Domini iudicium animas abripit.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Deinde attentissima meditatione considerabunt, a quo pestifera illa lues existat, nempe a Deo, cuius voluntati in primis illam acceptam referent. David enim, optione data trium calamitatum, pestis, famis, & belli, in ea deliberandi facultate pestilentiam maluit, cum dixerit, malle se in manus Dei quam hominum incidere.

Tum causas, quamobrem peste Deus mortales affigat, diligenti indagatione perquirent. Atque in iis quidem causis cum multæ aliæ afferantur, ob quas calamitatibus, miseris, aduersisque rebus homines ille diuexet, tamen hoc sibi certo persuadeant, quod a sanctissimis patribus traditum est, cum Dei maiestatem multis hominum peccatis, flagitiisque lædi, ac violari vident, hanc ipsam causam potius esse, curis calamitates, & plagas infligat, eo tamen consilio, ut in viam reducat homines, ne, ut ait sanctus Paulus, cum hoc mundo damnentur.

In eam præterea cogitationem incumbent, quam multiplex, quamque ampla materia, & quasi seges Christianæ virtutis, caritatisque exercendæ detur illa tam graui afflictione, grauissimisque illis & permultis difficultatibus, quas secum pestilentia inuehit. Qua in cogitatione videant simul meritorum, quibus adiutrice diuina gratia ad cælum via munitur, fructus inde extare posse & amplissimos & vberimos.

Hæc porro per se satis explorata sunt, meditationum, cogitationumque officia, in quibus pestilenti tempore fideles assidue versabuntur: sed multa inde consequuntur, quæ eo ipso præsertim tempore in omnium animis mentibusque perpetuo infixæ inhærere debent.

Atque in iis illud maxime sibi propositum habebunt, quanto anima corpori præstat, tanto studiosius animæ cura, & sollicitudo, corporis incolumitati, & studio in periculo præferenda est, in quo & anima, & corpus eo pestilenti tempore versantur.

Imo vero illud pro certo exploratoque habeant, a Deo potissimum & publicam & priuatam singulorum incolumitatem, prosperamque corporis valetudinem omni pietatis officio implorari oportere: *Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam*, inquit Propheta. Psalm. 126. Quamobrem sciant, spem omnem irritam, atque

inanem esse, quæ Dei ope in primis non nititur, sed tota solum vel in humana prudentia, diligentiaue, aut in rerum copia, atque opibus, aut in corporis robore, & viribus, aut in aliis id generis præfidiis collocatur.

ANNO
CHRISTI
1579.

In animum autem perpetuo inducent, recuperandæ & publicæ, & priuatæ valetudinis incolumitatisque eas potissimum rationes esse, quæ ad Dei gratiam reconciliandam, ad veram peccatorum poenitentiam, ad prauos vsus emendandos diligentissime conferuntur. Iis porro officiis & rationibus neglectis, aut prætermisissis cetera putabunt parum valere, imo plane inutilia esse, illa vero etiam perniciofa admodum remedia, quæ secum peccatum coniunctum habent.

Hæc omnia cum sibi quisque perpetuo persuasa habeat, tum maxime & priuatis colloquiis, & publicis concionibus non solum episcopus, sed parochi, & concionatores pro suo quisque munere, hominum mentibus quam diligentissime inferere studebunt, tamquam semina quædam officiorum fere omnium Christianorum, quæ infra explicata & demonstrata pestilentibus temporibus præstanda sunt.

His porro officiis cogitationum, meditationumque certarum, quas eo de genere sibi fideles animo rectissime conceperint, instructi, non modo non languescent, sed valde etiam se excitabunt in omnes partes præstandi Christianæ caritatis opera.

De præsentia, & constantia omnium.

Si villo vnquam tempore, vel afflictissimo, aut episcopi sollicitudo, aut sacerdotum ministerium, aut magistratum, decurionum, & aliorum omnium, qui præsertim prudentia, fortitudine, constantia, caritate, aliisque virtutibus præstant, studio quam diligentissimo opus est; certe in pestilentia, cuius immanissima vi, repentinoque impetu cuncta, nisi eorum virtute fulciantur, breui labuntur, atque ruunt, est maxime necessarium. Itaque ii omnes, singulique labenti patriæ, & auctoritate, & exemplo, & muneris commissi officio opem necessario tempore ferre studebunt; proindeque non modo illam non deserent, vt imperita multitudo aliquando factitare consuevit, vt pote quæ ab omni consilio inops, vulgo consternata, ac sola tantum

pestis voce perculsa, longe refugit, sed in eius custodia, quasque vigilia ita permanebunt, vt a rebus, & publicis, & priuatis, quibus eorum potestate, aut officio, virtuteque succurrendum est, oculos nunquam deiiciant.

Nec vero in tanta omnium perturbatione, ac trepidatione animo demisso, & contracto erunt, sed forti, magno, atque adeo paratissimo ad omnia caritatis officia, & ministeria. Neque propterea in ancipiti deliberatione versabuntur, aut in quaestione adducent, quæ ipsi officia necessario præstare debeant, quæ rursus minus necessaria, quove iure illis præstandis deuincti, sed ardenti dilectionis, & pietatis studio incensi, cuncta potius iis officiis metientur, quæ sibi, in summa ea necessitate, periculo ve constitutis, præstari ab aliis maxime velint.

Hanc ipsam porro rationem, atque vsum in populis, etiam finitimis peste, aliave calamitate ob pestem afflictis, subleuandis, & adiuuandis adhibebunt.

Et quoniam cunctis aliis studiis, atque officiis potior, multisque partibus præstantior est spiritualis cura, paternaque caritas quam episcopus, parochi animarum curatores, & sacerdotes, tamquam optimi parentes de filiorum salute solliciti, omni paterno studio conferunt: ideo ipsos in primis admonemus, vt præsentibus adsint pestilentia tempore, quo fideles opus admodum habent & ipsius episcopi auxilio, & eorundem parochorum, sacerdotumve ministerio, cum ad cetera omnia caritatis, misericordiaeque opera, atque officia, tum maxime ad spiritualia adiuumenta, & ad Deum non solum precibus, sanctissimisque orationibus, sed etiam omni alia ratione placandum.

Quamobrem ob oculos sibi proposito tam magno populi sibi commissi periculo, paternae caritatis viscera indutus, constantique illa episcopalis animi virtute præditus, quaecumque pietatis officia a parente optimo, filiis præstari afflictissimo illo tempore oporteat, ea studio, & ministerio suo ita præstabit, vt ad omnia caritatis Christianae opera ceteri homines inflammentur, cum maxime singulari, & egregio illo suo exemplo, tum vero etiam pio quodam ardore sanctarum cohortationum, quas ad clerum, ad populum, ad magistratus, decurionesque præsertim adhibebit, vt vniuscuiusque studium, officiumque tum vniuersè,

tum sigillatim excitet, & inflammet, cunctosque in curæ suæ officii constantissime contineat.

ANNO
CHRISTI
1579.

Parochi autem, animarumve curatores, tantum abest vt necessario eo tempore populum, cuius curam gerunt, aliquo modo destituant, vt fixa animi deliberatione sibi statuendum putent, omnia prorsus, etiam mortis pericula paratissimo animo subire potius, quam fideles Christi sanguine redemptos, ac sibi præcipue in curam traditos, in summa pene omnium adiumentorum necessitate deserere.

Reliqui etiam sacerdotes, & clerici, qui ecclesiæ stipendio aluntur, vt Dei laudes concelebrent, precesque pro populo adhibeant, tunc maxime intelligent, sibi in statione, & quasi in perenni vigilia quadam sacerdotali, & clericali manendum esse, cum diuinæ iræ placatio exoretur oportet supplicationibus, litanis, sacrificiis, frequenti sacramentorum vsu, & aliis Christianæ religionis ministeriis, quæ potissimum sacerdotalis officii sunt.

Populus vero non modo longius a patria, quæ vna omnes omnium caritates complectitur, non refugiet, sed præ illius amore persistet, hocque vnum sibi præscribet, vt ereptis morum erroribus conuulsisque vitiorum seminibus, vnde pestiferam labem, atque exitium comparatum esse existimare debet, criminum, & peccatorum, quæcumque conceperit, admiseritve, vere sancteque pœniteat, & vitæ emendandæ propositum, fixa deliberatione suscipiat. Supplex item quam frequentissime ad Deum confugiat, qui in medio etiam nubis, & afflictionis arcum propitiationis suæ ostendit, funestaque ærumna oppressos, suæ item diuinæ benignitatis ope subleuat.

Episcopi sollicitudo in orationibus publicis.

I AM vero episcopus, ad quem gregis custodiendi perpetua cura refertur, vt vniuersi populi supplicantis religiosa, solennique oratione Deum placet, cum primum in locis finitimis pestis grassatur certas, statasque publicas processiones triduanas non semel, sed iterum, atque adeo sæpius, si opus erit, & in vrbe, & in diocesi indicet: quas ieiunio, elemosyna, sacco, cilicio, omnique mœsto & lugubri amictu, pedibus nudis, capite aperto, omni pœnitentiæ publicæ modo, vocibus ex intimo animo ad misericordiam implorationem emissis, gemitu, lacrymis profusis,

intenc-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

intentissimo assiduarum precum studio, & omni denique non externo solum, sed interno pietatis religiosa officio sancte agi, atque celebrari studebit.

Ad quas processiones etiam sanctorum reliquias sacras, praesertim, quae insigniores sunt, vniuersae aliquando adhibebit.

Statam illam & solennem orationem quadraginta horarum, religiose celebrabit: ad quam vniuersus clerus, & populus per certas regiones, & parochias distinctus, ex Concilii prouincialis quarti decreto pie & ordine conueniat. Atque in eius quidem celebritate, quo religiosus omnis clerus, populusque ad publicae precationis studium excitetur, sermo breuis statis singulis horis habebitur a perito sacerdote, qui orantes vehementius inflammet.

Curabit etiam vt omnes & singuli peccata confessi, certo dominico, aliove festo die, sacram communionem sancte sumant.

Statas praeterea processiones, quae speciatim ab vniuerso vniuscuiusque collegiatae ecclesiae clero, etiam regulari, & ab vnaquaque ciuitatis, vel dioecesis regione in singulas hebdomadas fiant, certo praescripto modo instituet.

Certarum ecclesiarum, in quibus praesertim insignia pietatis, & religionis monimenta extant, visitationem constituet, vt ad eas scilicet supplicandi causa, ac studio, vniuscuiusque viciniae parochialis populus collegiatim certis diebus conueniat.

Orationem matutinam ac vespertinam ardentius excitabit; & vero, vbi intermissa est, restituet quam diligentissime.

Orationem item sine intermissione vbique, & in vrbe, & in dioecesi, certa parochialium, collegiatarumque ecclesiarum, ac monasteriorum praeterea distinctione, indicet atque statuet.

Litaniarum etiam quotidianarum, quas & domi, & foris certis locis, in ecclesiis praesertim adhiberi curabit, certam rationem inibit.

Ieiunium, si minus in hebdomada pluribus diebus, at in feria sexta saltem, vel sabbato, praeter statos vigiliarum dies a populo agi suadebit: alia praeterea verae poenitentiae signa, diuinae misericordiae implorandae studio suscipienda, demonstrabit.

In iis quoque religiosis adiumentis illud etiam adhibebit, vt vnus cuiusque parochiæ adibus, domiciliis, & habitationibus parochi singuli, stata religiosa prece rite benedicant ad instructionis, eo de genere in hoc Concilio editæ, præscriptum.

Vt autem denique totius prouinciæ populi supplicatione etiam adiuuentur, eo necessario tempore literas de periculo, suspitione ve pestilentiæ ad metropolitanum, ceterosque prouinciæ episcopos celerrime scribet.

Cura metropolitani, & prouincialium episcoporum.

PESTILENTIÆ, quæ vrbi, locove prouinciali imminet, periculo audito metropolitanus eam curam, cogitationemque suscipiet, vt non solum in metropolitana vrbe, eiusque diœcesi, sed in vniuersa prouincia supplicationem, orationem, & alia pietatis opera indicat literis omni cohortatione plenis.

Reliqui prouinciæ episcopi ei, cuius diœcesis ex pestis periculo laborat, caritatis officia nauare non different.

Illi animum, spiritumque addent, & maiorem officiorum ratione facient, ad episcopalis, paternæque caritatis partes in pestilentia, si irrepsit, exercendas. Quod officium sapius præstabit vicinior episcopus. Proposito etiam exemplo sanctissimi pontificis Cornelii, & beati Cypriani episcopi, martyrum, quorum alter alteri, in laboribus, & periculis versanti, literas plenas consolationis scribebat, episcopum crebris literis consolabuntur item, & confirmabunt.

Curam etiam aliquam inibunt, vt de illius, & diœcesis, & vrbis statu certiores aliquando fiant, quo ardentiori studio flagrent subleuandi necessitates.

Studebunt in primis ei opem afferre, tum oratione publicisque supplicationibus, tum etiam elemosynarum, prout vnusquisque poterit, largitionibus.

Omnem aliam præterea rationem quisque diligentissime exquiret, qua fratris episcopi, eiusque etiam populi periculo, & difficultatibus, cum eo coniunctis, opportune ac benigne succurratur.

Id omne pietatis officium metropolitanus longe flagrantiori studio præstabit, vt eius exemplo ac documento ceteri prouinciales inflammentur ad rei piæ imitationem.

Sollicitudo episcopi in morum corruptelis eripiendis.

ANNO CHRISTI 1579.
EPISCOPVS praterea, cuius dicecesis in periculo pestis versatur; tunc in primis accurate inuestiget, quæ potissimum corruptela, quæ publica peccata sint, & quæ scelera flagitiave, quibus Deus maxime offendatur, eiusque ira concitetur. Hæc igitur cum funditus conuellere studeat, tum vero ea, quæcumque sint diuino cultui repugnantia.

Ac rursus, omnia pietatis officia in vsu vt diligentissime reuocentur, sedulo curabit.

Sanctioris disciplinæ initium a se faciet, perinde ac si peccatis suis potissimum pestilentia, qua populus affligitur, causam dedisset; proinde in eo attente figet oculos, vt accurate perspiciat, quid a se velit Deus, quid iubeat, quid prohibeat.

Ad normam voluntatis diuinæ omnia sua consilia, omnes cogitationes, omnia opera, & verba, omnes denique vitæ suæ rationes conformabit: & officii sui pastoralis momenta diuini iudicii legibus perpendet.

Et sua, & populi peccata piis & crebris gemitibus deplorabit.

Affidua prece, summaque sanctissimæ orationis contentione, diuini luminis illustrationem sibi deposcet, vt omnia videre, omnibus consulere, esse pro omnibus vehementer sollicitus, & omnia denique quæ ad populi sui curam rectissimam pertinent, circumspicere, & mentis oculis illustrare, necessario tempore possit, supplex perpetuo Deum orabit, vt disiectis peccatorum nubibus pluuiam, & rorem diuinæ suæ misericordiæ effundat in populum, suæ curæ commissum. Cum igitur vitæ suæ rationes diligenter examinabit, cunctaque videbit, quæ a se præstari oportet, vt non modo in graui culpa, sed in nulla quidem, vel minima offensa sit apud Deum; tum familiæ instituta, mores, omnem denique disciplinam recognoscet, & omnia non tantum vniuersæ, sed speciatim, sigillatimque diligentissime perlustrabit.

Tantumque, quoad eius fieri humanitus poterit, aberit, vt quidquam offensionis culpæ in vlllo quoquam reside-re patiatur, vt statuat potius, quasi nexu disciplinæ sanctissimæ deuincire omnem familiam ac domum episcopalem, quæ, tamquam officina Christianarum virtutum, ceteris exposita esse debet ad imitationem.

Fori praterea sui ecclesiastici rationem atque vsum omnem explorabit, hocque attentius ac diligentius, quo grauiores Dei offensiones ex inique factis, iniquisque iudiciis existere solent.

Peruestigabit etiam ac dispiciet attentissime ecclesie sue cathedralis & cleri illius disciplinam, in qua, si quid vel vniuerse, vel speciatim offendi animaduernerit, studiosissime emendabit & corriget; cum praesertim inde documenta omnis optimae institutionis & normae sumi conueniat.

Vt vero reliquis omnibus, in quibus aliqua offensio subesse possit, prospiciatur & consulatur, Synodum dioecesanam, si expedire censuerit, diligentissime habebit, in qua praecavebit quae opportuna, quae necessaria, quaeque salutaria maxime erunt, pro temporis ratione.

At si minus Synodum coget, saltem vicarios foraneos ob eam ipsam causam euocabit, ut non in vrbe solum, sed in omni dioecesis parte, etiam atque etiam diligenter, depulsis morum erroribus, profligatis publicis offensionibus, euulsisque malefactorum seminibus, omnis vitae emendatio, & disciplinae Christiano nomine dignae instauratio, atque adeo institutio, procuretur.

Hoc idem quo in omnes partes recte sancteque agendi studium vehementius excitetur, cum sacerdotibus confessoribus, & concionatoribus aget quam diligentissime.

Reliquum etiam ciuitatis clerum saecularem, & parochos potissimum sapius conuocabit; quos omnes cum ad vitam innocentiam, tum ad virtutes, quae in sacerdotali, clericali-que ordine elucere debent, eorumque officia usque adeo excitabit, ut salutaris inde fructus in populum deriuetur.

Praefectos item monasteriorum cuiusuis ordinis, quae in ciuitate sunt, ad se aliquando accerset; quibuscum omni cohortatione, sanctisque admonitionibus, & iis quidem frequentibus, ubi opus erit, aget ut in omni monasterio, tum virorum, tum etiam feminarum, si quae illorum cura commissae sunt, sancte, religioseque viuatur, quemadmodum ex suscepti ordinis instituto ab iis fieri oportet, qui in religionem se Deo dicarunt.

Monialium vero, quarum curam gerit, reformationis rationem omnem suscipiet, & exequetur: quo sanctius illae, religionis officiis deditae, ac calamitati publicae, & vi-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

tae meritis & oratione, precationibusque succurrant.

Itidem agere non desistet cum praefectis, curatoribus, ministrisve locorum piorum, & cum ceteris item piarum confratiarum scholarumve hominibus.

Nec vero peccata & offensiones publicas dissimulabit, si quas in eo, qui ciuitati praest, in magistratibus, in decurionibusque inesse perspexerit: sed annuntiabit eis errata, in quibus offendunt; nihilque ad salutem publicam potius esse ostendet, quam ab illis in primis pietatis Christianae opera vnice coli, quamque iustitiae munus & officium, depulso omni cupiditatis dominatu, rectissime atque aequissime omnibus administrari.

Omni etiam officii genere cum eisdem aget, atque hoc sedulo instabit & vrgebit, vt publica auctoritate, publicoque decreto, si modo res eiusmodi est, de qua per illos decerni liceat, tollantur, & radicitus extirpentur, quaecumque sunt, ob quae Deus palam praesertim ac publice offendatur.

De populi denique vniuersi disciplina conformanda & peccatis tollendis, ad quae procliuus frequentiusve prolabitur, omnem rationem etiam cum sacerdotibus inibit, totus in ea cura defixus, vt a Dei offensionibus ad virtutum Christianarum officia illum plane reuocet.

Imo vero hoc etiam valde studebit, vt voluptuariarum omnes actiones, in quibus vulgi multitudo aliquando versatur inani opinione, cum putet pestilentiam mundanis laticis facilius caueri, omnino abiiciantur, quales sunt saltationes, profanae cantiones, comestiones, crapulae, & cetera eius generis: quibus plerumque multa peccata coniuncta sunt.

Populum quoque inducere procurabit & ad constituendum profusis sumptibus modum, & ad inueteratas malas consuetudines detestandas, atque plane abiiciendas.

Id omne non solum cum populo ciuitatis, sed etiam cum dioecesano paterna sollicitudine aget.

Accerset praeterea ad se omnes praefectos vniuscuiusque collegii, etiam artificum; quorum operam, & diligentiam adhibebit ad rescindendos prauos vsus, si qui in eorum collegiis, aut artificiiis sunt, vnde aliqua Dei offensio existat.

Patribus familias illud magnopere suadebit, vt aleatorii ludi, imprecationes, blasphemix, verba impura, turpia, impudicæ choreæ, saltationes, pompæ, luxus, profusa conuiuia, & cetera, quæ ab intemperantia manant, procul ab omni domo arceantur.

Omnes vero & vrbis & diœcesis partes cum ipse accurrendo inuiset, tum alios probatos viros ecclesiasticos ob eam causam nomine suo mittet: & vero quæ opportuna sunt, curabit, atque adeo exequetur, vt nulla ex parte optimi parentis, vigilantisque pastoris cura, studium, vel ministerium desideretur.

Singulorum crimina diligentius inuestigabit, quæ præsertim cum diuturniora sint, ad iræ diuinæ concitationem plus roboris habent, vt adulteria, concubinatus, vsura, nefarii contractus, bonorum ecclesiasticorum vsurpationes, res male partæ, & alia eiusdem generis, quibus præsens salutareque remedium accommodabit.

Quamobrem vnumquemque, quasi somno obliuionis in peccatis dormientem, excitabit, vt opus erit, ad pœnitentiam, ac lacrymas & flagitiorum detestationem, depulsionemque, vt re ipsa præstet quæ cum disciplinæ Christianæ rationibus & studiis conueniunt.

Pacem & concordiam inter dissidentes reconciliabit.

Lites componere, controuersias dirimere, cuncta cuiusuis generis dissidia tollere, simultatem, & odia restinguere, factionum semina conuellere studebit.

Quæ male parta sunt, maleque ablata, restitui curabit.

Omnes denique pastoralis officii atque auctoritatis nervos eo intendet, vt & offensis publicis sublatis & disciplinæ Christianæ sanctioribus institutis & omni recte agendi studio, omnique Christianarum virtutum vsu & exercitatione, ab vniuerso clero, populoque impleretur atque exoreretur misericordia Dei.

Cura in aliis cautionibus tuendæ publicæ valetudinis.

His adiumentis spiritualibus alias cautiones episcopus adhibebit. Atque in primis quidem edictis episcopalibus, aliaque omni ratione de publica valetudine tuenda certas rationes inibit, atque edicet, quas cum in locis ecclesiasticis, tum ab hominibus clericalis ordinis, ab aliisque episco-

ANNO
CHRISTI
1779.

ANNO CHRISTI 1179.
pali iurisdictioni subiectis, inuiolate ob bonum publicum seruari mandabit.

In omni autem deliberatione & cautione, quam tuenda publicæ incolumitatis causa suscipiet, id studebit, vt consultationibus cum magistratu sanitatis habitis, quidquid ipse eo nomine cauerit, cum illius publicis edictis, ad valetudinis publicæ commodum pie & recte pertinentibus, non dissentiat nec discrepet; sed in omni eius generis ratione, quæ ad bonum publicum tota refertur, vnus idemque sit vtriusque consensus, summaque in re adiuuanda publica caritatis conspiratio.

Idem præterea, quæ hac instructione demonstrata sunt, potestatem etiam præfecto regionario, & vicario foraneo ac aliis visitatoribus faciet, alia non modo generatim, sed speciatim statuendi, atque exequendi, quæ in pestifera contagione vtilia, opportuna & necessaria illi viderint, ad publicam valetudinem tuendam, quæ ab episcopalibus præscriptis & regulis non discrepent.

Quidquid vero illi agent, opportuneque ac necessario statuent, id quamprimum episcopo significabunt.

In omni autem re, quam magistratus sanitatis aget, vel cauebit publicæ valetudinis causa, operam dabunt, vt diligentem eius cautionem, studiaque imitentur ad episcopalem regularum præscriptum.

Parochi etiam ceterique ecclesiastici homines id vnum quoque maxime studebunt, vt publicam valetudinem omni caritatis officio curent, ac præterea in executionis vsum accuratissime perducant quæcumque non solum hac instructione explicata sunt, sed quæ episcopus hoc ipso de genere, prout opportuna viderit, publicæ salutis causa statuerit, & quæ item præfectus regionarius, aut vicarius foraneus, aliusve visitator monuerit mandaritve: imo etiam si clericalis ordinis homines sunt, qui intra alicuius parochiæ fines habitant, illa quoque seruabunt, quæcumque vel ex hac instructione, vel ex episcopi voluntate, vel alia iusta ratione parochus commonefecerit.

Quæ præterea a magistratibus, decurionibusve ad eam publicæ incolumitatis rationem pie ac vtiliter constituentur, eadem, vt a populo plane seruentur, omni cohortationis officio monebunt.

Magistratus autem & decuriones, vt eidem publicæ va-
letudini prospiciatur & consulatur, cum omnia sapienter,
Christianæque pietati congruenter agent, tum valde caue-
bunt, quæ diuino cultui & caritatis officiis cum impedi-
mentum afferre possint, illa maxime fugienda, suo loco
infra demonstramus, ac vehemēter in Domino monemus.

Sollicitudo in vniuscuiusque præparatione spirituali.

EPISCOPVS in eo præterea sollicitus erit, vt imminenti
illo pestis periculo, confirmationis sacramentum, quibus
per ætatem ex doctrina Romani catechismi ministrandum
est, vbique ministret: cum illi, si pestis irruet, in eo statu fu-
turi sint, vt periculum mortis non modo in singulas horas,
sed in singula momenta pertimescant.

Id etiam sedulo curabit, vt suæ quisque conscientia la-
tebris diligentissime discussis, omnis antea actæ vitæ pecca-
ta confiteatur.

Tum etiam, vt ad tam salutare pœnitentiæ sacramentum
omnis frequenter accedat: ita vt cum quis se peccati mor-
talis labe inquinatum esse conscius erit, eo sacramento il-
lud expiare quam primum studeat: nec vero ad extremum
differat, cum non modo suspicari, sed certe omnino time-
re possit, ac debeat, si pestis Dei permisso irruerit, illo pe-
stilenti tempore maxima cum difficultate sibi præsto fore
subsidia tam corporis, quam animæ.

Itidem ad frequentem sanctissimæ eucharistiæ vsum fi-
deles omni studio accendet. Et vt saltem semel in hebdo-
mada illam sumant, ad ea, quibus iram Dei placari, eius-
que misericordiam implorari compertum est, pietatis ope-
ra, præsertim ad assiduam orationem, ad ieiunium, ad elee-
mosynam crebro hortetur. Ad cuius largitiones vberio-
res populum fidelem valde etiam incendet, illud singulare
exemplum Ethnicorum, qui, euangelicæ lucis expertes,
cum in grauissimam pestem olim inciderint, opinione per-
suasi, eam sibi calamitatem inflictam esse, quod nullum pie-
tatis studium, nullumque beneficentiæ, liberalitatisque
officium egentibus hominibus contulerint, ad eam propul-
sandam id consilii adhibuerunt, vt eorum domus, officinæ,
tabernæ indigentibus, ac pauperibus paterent, qui inde
res, quas propterea palam omnibus exposuerant, ad vitæ
vsum necessarias, gratis libereque sumerent.

Ab

ANNO
CHRISTI
1579.

Ab omnibus, eo pestis imminentis periculo proposito, domui suæ disponi & consuli suadebit, vt scilicet vnusquisque æs alienum, si quod contraxit, recte dissoluat, nomina quæcumque explicet, lites componat, transigatve; testamentum conficiat; nec denique res domesticas contractas, difficultatibusque implicitas relinquat: ne fortasse, si mors, vt in pestilentia euenire solet, continuo oppresserit, sibi, liberis, bonisque suis recte consulere minus possit, indeque propterea vel litium discordiarumve inter filios, agnatosve, femina, vel æris alieni soluendi difficultates, tardioresve solutiones, vel controuersia alia, & quod graue est, spiritualia incommoda existant, quæ animæ salutis detrimentum, perniciemve afferant.

Hæc eadem sane omnia & singula officia, in regione sibi commissa, & præfecti regionarii & vicarii foranei & visitatores & parochi, in parochiali vicinia ex episcopi instructione & præscripto pro suo quisque munere præstare, atque exequi studebunt.

Hæc itidem ipsa pro sui muneris partibus cum in collegiis, confraternitatibusque præfecti, tum in ædibus priuatis curabunt diligenti studio, omnique caritatis contentione.

Præparatio adiumentorum spiritualium peste imminente.

EPISCOPVS vero omnia adiumenta, antequam pestis populum inuadat, diligenter conquirat & parare studeat, quibus fiat, vt si pestis ingruerit, ne quid illis populis, quos inuaserit, desit: neque ad animæ salutem, neque ad corporis medicamentum, victum & curam.

Confessarios, concionatoresque, quorum ministerio operave necessario eo tempore adiuuetur, aliunde, vt diligentissime potest, ad se accersere & conducere, tum ad urbem, tum ad diocesis opida & loca præsertim insigniora curabit.

Ac præter parochorum curam, certos etiam alios sacerdotes vndique, quantum poterit, omni pietatis officio conquiret, qui caritatis ardore inflammati, paratissimi sint ad omnia ecclesiastica ministeria illis præstanda, quos vel pestis morbus, vel suspicio inuaserit.

Iis & concionatoribus & confessariis & aliis sacerdotibus necessaria alimenta vt subministrentur omni ratione curabit.

Alios præterea clericalis ordinis homines, caritatis studio flagrantes deliget, qui modo huc, modo illuc visitando accurrere possint.

Delectum item habebit aliquorum sacerdotum, atque aliorum quos potissimum adhibere possit ad curam ecclesiasticorum hominum, pestis morbo, suspicioneve laborantium.

Ad omnem porro curam, quo vehementius vniuersi & singuli pestilentia tempore incendantur, indulgentiam a summo pontifice iis procurabit, vtpote,

Sacerdotibus, qui peste affectis sacramenta ministrarint.
Medicis, eos curantibus.

Chirurgis, tonsoribusve, qui venam secant, quive plagis medicamentum apponunt.

Nutricibus, quæ infantibus, peste laborantibus, suspectisve lac præbent.

Obstetricibus, quæ mulierum in eo morbo, suspicioneve versantium, partum adiuuant. Ministris, qui peste agentibus assistunt. Baiulis, qui pestifere affectos, suspectosve ad curationis locum perducunt, feruntve.

Illis item, qui peste mortuorum corpora sepeliunt.

Iis denique omnibus, quicumque sint, vel mares, vel feminae, qui illorum sustentationi & curationi aliquo modo seruiunt: qui item eleemosynam, pro facultatum ratione, in eorum adiumentum contulerint.

Facultatem item sibi dari ab eodem curabit, adiunctis ad eam certis priuilegiis, vt regularium cuiusuis ordinis opera, ministeriove sine vlla mora, aut impedimento superiorum, pestilentia tempore vti possit.

Vt præterea populi caritas ad pauperum, pestilentiaque morbo, si Deus permiserit, laborantium curam, piumque studium accendatur, & longe lateque progrediatur; libros, eo de genere grauissime conscriptos, quos necessario eo tempore studiose legat, ad vsum proponet, vtpote Gregorii Nazianzeni homiliam, sermones duos Gregorii Nysseni de pauperibus subleuandis, & Cypriani martyris sermonem vnum de mortalitate, & alterum item de eleemosyna; atque aliorum præterea patrum libros eiusdem generis.

Vt vero quæ ab illis vel tradita, vel præcepta sunt, in morem atque vsum afflictissimo præsertim pestilentia tempore

ANNO
 CHRISTI
 1579.

re inducantur: eos libellos vulgariter conuersos, exiguo-
 que volumine comprehensos, typis impressos, atque edi-
 tos extare volumus.

Iis præterea libris alios, de rerum spiritualium officiis,
 studiisque recte conscriptos, prout opus esse viderit, ad
 legendum cum ob alios fructus, vtilitatesque adiunger,
 tum etiam, vt ne populus, propter intermissas magna ex
 parte, in pestilentia periculis artes & negotiationes, otio
 languescens, ad turpes inanesque voluptates tempus tra-
 ducat.

Alias vero facultates, quæcumque pestis tempore vel
 necessaria, vel opportuna a summo pontifice impetranda
 erunt, ita in tempore diligenter impetrare studebit; vt si
 peste statim irruente literarum cursus intercludatur, aut
 retardetur, ne mora vlla iis adiumentis interponatur, quæ
 in pestilentia opus esse possunt.

In iis facultatibus erunt hæ scilicet;

Facultas concedendi plenariam indulgentiam peste la-
 borantibus confessis, aut contritionis signa ostendentibus.

Facultas concedendi indulgentiam iis, qui in quotidia-
 na oratione, per septem horas distincta, versantur.

Facultas, priuilegiumve aliquot altarium, vt cum in eis
 scilicet sacerdos pro aliquo defuncto Missæ sacrificium ob-
 tulerit, eius animæ suffragetur ad liberationem a pœnis
 purgatorii.

Facultas, quæ etiam delegari possit, absoluendi saltem
 in foro conscientia a peccatis, delictis & censuris summo
 pontifici reseruatis, etiam in literis die cœnæ Domini pro-
 mulgatis.

Facultas etiam aliqua absoluendi in foro exteriori.

Dispensandi item cum sacerdotibus in quibusdam irre-
 gularitatibus, etiam ob mortem secutam contractis, id
 quod facile euenire pestilentia tempore potest in curatio-
 ne ægrotorum, etiam sine vlla delicti culpa.

Conuertendi etiam alicuius eleemosynæ legata vsu
 saltem ad tempus, si quando ad pauperum necessitates sub-
 leuandas illud expedire, vel necessarium censuerit.

Quæ enim ob piam aliquam causam legata relictave
 sunt, vt videlicet, vel in diuinum cultum, vel in puella-
 rum nubentium dotem, vel in alium eius generis vsu ero-

gentur; ea tunc saepe expedit ad egentium hominum vi-
ctum & sustentationem conuerti.

ANNO
CHRISTI
1579.

Decernendi statuendive vtilitatis publicæ causâ quid-
quid opus erit, atque adeo compellendi etiam, vt ecclesia-
stici homines ab episcopali iurisdictione exempti & regula-
res etiam, ac locorum præterea piorum, si quæ eiusmodi
loca, ab episcopi iurisdictione immunia sunt, præfecti,
curatoresve seruent, atque adeo præstent, quæcumque
is ob publicam vtilitatem decreuerit statuëritve, pœnis
etiam & censuris propositis.

A metropolitano etiam facultatem impetrabit, qua,
dum pestis est, sibi permissum sit, ab aliquorû decretorum
prouincialium præscriptis rationibus, quæ in pestilentia
seruari minus possunt, aliquando discedere, vtpote a con-
ditionibus loci & altaris, in quo Missa celebranda erit; a
regulis item, quibus vetitum est, extra sedem confessiona-
lem in ecclesia confessiones audire, & ab institutis etiam ce-
lebrandi foraneos conuentus, & ab aliis quampluribus eius-
modi decretis prouincialibus; quorum potestatem sibi a
metropolitano fieri opus esse, aut expedire ipse viderit.

Et quoniam pestis tempore tum in ciuitate difficilis,
tum in diocesi difficilior ad episcopum aditus esse potest;
id propterea in iis, quæ episcopalem auctoritatem requi-
runt, tunc expedit, ampliores facultates & parochis & re-
liquis confessariis, sacerdotibus & vicariis, præsertim fora-
neis, concedi permittive.

Itaque pro locorum, personarumque ratione, proque
pestis periculosius imminentis grauitate, liberius, præ-
sertim vicariis foraneis, facultates varias delegabit, in qui-
bus erunt hæ:

Facultas absoluendi, etiam in vtroque foro, a peccatis,
criminibusve, interdicto & censuris sibi reseruatis, ea ad-
iuncta etiam facultate, vt cui delegarit, is saltem in foro
conscientiæ eamdem subdelegare possit.

Permittendi sacram confessionem audire extra eccle-
siæ fines, atque adeo etiam a feminis extra confessiona-
lem sedem.

Concedendi, vt Missa celebrari possit in omni ecclesia,
& altari etiam ligneo, vt in viis, locisque eiusmodi: & pro-
rogandi rursus facultatem datam.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Constituendi & approbandi, etiam sine examine confessarios, etiam qui clericorum confessiones audiant.

Intermittendi sacerdotales, clericalesve illos conuentus, singulis mensibus præscriptos.

Præparatio annonæ & ministrorum ad curationem, & sustentationem publicam.

NEC vero ea præparatio, atque adeo præcautio negligenda est, ut a peste contagione incolumis, & tuta supellex vel ecclesiæ, vel sacristiæ conseruetur.

Ideo, quæ præsertim preciosior est, diligenter seligatur, & loco bene munito & remotiori cautissime foribus etiam obsignatis asseruetur. Quo etiam loco monumenta iurium, libri, volumina, scriptaque grauiora, quæ ad ecclesias pertinent, in armario, aut arca custodiantur diligenter.

Omni officii genere episcopus cum magistratibus, decurionibusve agat, atque adeo omni sollicitudine instabit, ut propius accedente pestilentiæ periculo, patriæ, quæ ex horribili funestaque illa contagione multis variisque detrimentis affici potest, quam opportunissime, celerissimeque omni sua ope succurrant.

Videant in primis, omnique ratione præcaueant, ut cum in peste difficultas annonæ simul inesse soleat, ne quid ad rei frumentariæ, omnisque annonæ vbertatem desit, ac proinde cautionem diligentissimam adhibeant, ut nemo quisquam sit, qui necessario eo tempore frumentum supprimat: cum præsertim sæpe fiat, ut grauissimo illo tempore, longe plures, quemadmodum vsu compertum literisque traditum est, fame necentur, quam pestilentiæ vi extinguantur.

Quamobrem omnes, qui opibus circumfluunt, & ipsi magistratus præsertim, qui ciuitati præsunt, propositum sibi aliquando habebunt præclarum illud exemplum sanctissimi pontificis Gregorii magni, qui & in peste, & in annonæ caritate apertis publicis horreis frumentaria largitione vsus est ad populi laborantis sustentationem.

Rationem præterea episcopus cum eisdem magistratibus inibit, ut tum ex publico ærario, censuve, tum etiam elemosynis, & omni alia subueniendi via, multorum inopia, egestateve laborantium, victui necessario succurratur; eo præsertim afflicto tempore, quo præ pestis periculo, &

metu, artificia, negotiationes, nundinationes, & quæstus, mercaturæ, commercium, agrorum cultura, & omnes aliæ cuiuscumque opificii exercitationes languescunt, aut etiam magna ex parte cessant, vnde homines sibi victum parare solent: quo fit, vt innumerabiles homines, qui alias ab omni re inopes non sunt, sæpissime ex fame laborent.

Quo in officio omni ita episcopus se geret, vt cum se eleemosynarum largitionibus, pauperum, miserabiliumque hominum, vere parentem, pastoremque ostenderit, exemplo etiam suo, non minus quam cohortationibus, omnique alio officio ceteros ad illorum sustentationem alliciat atque inflammet.

Vt vero quod ad sustentationem satis esse possit, omnino procuretur; omnes & singuli, quibus subueniendum erit, certo libro, recte, ordineque describantur. Qua in re monasteriorum etiam, & piorum collegiorum, tam viro- rum quam feminarum, ac pauperum clericorum ratio habebitur, quibus necessario eo tempore aliquid in eleemosynam conferendum erit.

Tantum vero absit vt inopes & pauperes, pro quibus etiam Christus Dominus sanguinem profudit, e ciuitate, opidis, pagisve, ab omni ope destituti, exturbentur, vt non modo aliorum, sed mendicantium etiam ratio habeatur, ea scilicet, vt in vnum locum congregentur omnes, vbi cum alimenta corporis, tum maxime omnia adiumenta spiritualia suppeditentur.

Parochi etiam, vbi instituta non est, in sua quisque regione parochiali confraternitatem scholamve hominum, caritatis nomine, episcopali auctoritate instituent. Cuius confraternitatis erit, necessario illo tempore, & eleemosynas colligere, & cetera caritatis officia obire ac præstare, quibus pauperes, & egentissimi homines subleuentur.

Instabit præterea episcopus, vt iidem magistratus medicos certos conducant, conscribantve, ac paratos habeant, qui peste laborantes curent.

Chirurgos, tonsoresve certos deligant, qui venam fecent, medicamenta que apponant. Medicamenta, resque ad eorum victum necessarias parent, ac subministrent.

Famulos, famulasque, & alios homines caritate Christia-

ANNO CHRISTI 1579.
 na præditos conquirant, qui operam, curationisve sollicitudinem eisdem nauent.

Obstetrices certas habeant, quæ partum mulierum, peste ægrotantium, eoue nomine suspectarum excipiant.

Nutrices item certas ad eorumdem liberos lacte alendos.

Caprarum etiam certum aliquem numerum ad lactis eisdem præbendi vsum, si quando nutricum copia non datur.

Vespillones item, quos monattos dicunt, plures conducant, quorum alii illa officia præstent, quæ a contagio integra sunt, & ab omni suspitione vacua: alii sint, qui peste affectis se duces, ac ministros præbeant, qui mortuorum corpora sepeliant, qui infecta domicilia expurgent, & pannos itidem infectos, & alia id generis exequantur.

Præparatio locorum curationis publicæ.

DOMOS publicas, hospitales, locave complura, ampla, & distincta, quæ, alia scilicet peste affectis, alia eo nomine grauiter suspectis, alia minus suspectis, alia conualescentibus vsui sint, apparent, necessariaque supellectile instruant.

Quæ distincta partim peste tabescentibus, partim suspectis, partim ministris, tum in re cibaria, tum in lectisterniis, tum in pannorum purgatione & lotionem vsui sint.

Vestes præterea, & lectisternia ad commutationis vsum parent illis, qui vel a peste conualescentes, confirmative, aut a suspitione plane liberi inde migrant.

Situm etiam tuguriorum ad multiplicem illum vsum deligant & præfiniant. Qua in re etiam atque etiam caueant, ne loca, ædes, domicilia, aream, ac situs vllos, quicumque sint, qui ad ecclesiæ, locive pii cuiuscumque ius pertinent, vsurpent, occupent, impediunt, aut aliqua seruitute implicent, ne ad breue quidem tempus. Quod si aliquo modo attentent, id ne committant, episcopus inhibebit, atque interdicit.

Si vero nullo modo aliunde situs, locave haberi possunt, sed ad eam rem necessario vsui ecclesiastica sunt: tunc ei, vel ecclesiæ, vel loco, cuius sunt, scriptis publicis, a notario, recte, riteque confectis, omnino caueatur, vt quidquid damni, detrimentive eo nomine fecerit, id resarciatur.

Qui situs amplius sit, vt ægroti a grauiter suspectis, hi a leuiter suspectis, hi etiam a conualescentibus separatim,

aliquo scilicet interiecto sepimento, habitare possint.

Loco sit non humido, non vliginoso, sed editiori, & aprico, sicco, & salubri. Prope aquam fluentem sit, non torrentem tamen, vnde inundatio, eluuioue aliquando extare possit.

Extra urbem, opidum, pagumve, loco tamen propinquo, & commodo, vt adimenta ad animæ curationem, & corporis vsum, aliaque caritatis officia, atque subsidia facile & opportune illis subministrari ac præstari possint.

Parent item materiam omnem, quæ idonea, quæque fatis sit ad tuguria, capellas, & domicilia, in eo situ bene extruenda, vt infra.

In eo situ cum tuguria extruenda erunt, hoc videant & studeant;

Vt ita vel densissima palea, vel tabularum sectilium apta inter se commissura struantur, vt ab omni aut pluuiæ, aut venti impetu, turbine, iniuriave temporis tuta sint.

Vt ordine recto collocentur, &, si fieri potest, a parte anteriori ad septemtrionem versus, vel in aliam partem salubrem spectent.

Vt singula, quo magis ab omni vligine, humiditateque defendantur, exiguo riuulo cingantur, per quem aqua pluuiæ ex eorum culmine defluens, alio extra illorum situm deriuetur.

Vt eorum solum, subiectis transuersis lignis, aut tabulis, palea insuper multa stratis, ab humo altius saltem tribus palmis extet.

Domicilia, seu casas extra septa tuguriorum parent ad vsum laicorum præfectorum, curatorum, custodum, & ministrorum.

Loca item distincta lauationis, & purgationis vestium, & pannorum cuiuscumque generis.

Habitationem item distinctam, ad eorum vsum, qui illis purgandis, abluendisve operam nauabunt.

Supellectilem etiam necessariam supra demonstratam, necessariaque instrumenta præparent ad horum locorum publicæ curationis vsum.

Prospiciant quoque, ne peste ingrauescente palea desit, ad quotidianam tuguriorum subministrationem.

In omni autem domo hospitali, publicove tuguriorum

loco,

ANNO
 CHRISTI
 1579.

loco, tum crux alta, curante episcopo, bene, firmiterque humi suffixa, erigetur loco medio, eoque editiori & conspicuo: tum ea in primis ratio habeatur, vt si ibi capella ex pariete iam non est, ea cum altari ex tabulis sectilibus & asseribus extruatur.

Imo vero vbi plures sacerdotes constituendi erunt, si minus totidem capellæ, at saltem duæ omnino extruantur.

Atque in earum quidem extruptione hæ rationes mox infra demonstratæ adhibebuntur.

Situ eminentiore struantur, ab omnique parte conspicuo, vt qui in tuguriolis, cellisve sunt, ab eorum ostio, quoad eius fieri potest, sacerdotem celebrantem prospiciant.

Eo præterea loco sint, si fieri potest, vt qui foris sunt, ministri, famuli, custodesve, Missæ etiam sacrificium aspiciant.

Erunt item forma, quæ quadri speciem exhibeat, longe lateque brachia sex, aut minimum quinque patebunt.

Partes autem a latere ad ingressum capellæ versus ampliores etiam fiant licet, vsque adeo, vt pars anterior late patens sit, brachia octo, aut recte septem.

Pauimentum capellæ a tuguriorum solo altius extabit brachia quatuor, vel quinque: ad cuius altitudinem ascensus fiet gradibus ligneis, vt sacerdos celebrans e tuguriis paulo remotioribus prospici recte queat.

Ligna vero, tignave, quibus capellæ structura sustentatur, ita firma, solida, fixa, atque inter se bene, apteque compacta erunt, vt ventorum impetu, ac vi non modo non corruat, sed ne labascat quidem.

Ab omni latere capella fenestram cum valuis habebit, per quam Missæ sacrificium spectetur, cum sudum, serenumve erit: alioqui valuis occludetur, ne ex vento, pluvia, iniuriave temporis aliquid incommodi, indecori, offensionisve accidat. Quæ vero fenestra a parte posteriori altaris struetur, si quando struatur necesse est, ab altaris superficie extabit altius vno brachio.

Pars anterior illius capellæ ita extruetur, vt sera, clauis, pessulo, veste, & valuis bene firmis instructa, a furti, rapinæ, alteriusve iniuriæ periculo tuta sit, quo cautius sacræ vestes, sacraque vasa ad Missæ cultum pertinentia in

capella seruentur : & sanctissimum etiam sacramentum, quod ministrandum est, ibidem custodiatur.

ANNO
CHRISTII
1579.

At vero vbi certus sacerdos, qui assidue assistat spirituali tuguriorum curationi, non constituetur, tunc capella non intra, sed extra eorum fines, loco paulo remotiore, ita procul struetur, vt sacerdos aliunde accersitus, qui ibi Missæ sacrificium celebret, a contagionis periculo ac suspicione tutus, pestilentia lege ab episcopo præscripta, non debeat statos illos dies separatim ab aliorum vitæ commercio manere.

Vbi sacerdotes constituentur, qui præcipue illis tuguriorum locis in cura spirituali inuigilent, domicilium eis parabitur loco finitimo ac segregato aliquantulum a tuguriis, & , vt fieri potest, ab aliis domiciliis incolarum prope habitantium.

Si vero tale domicilium, lapidibus extructum inueniri non potest, ex tabulis sectilibus asseribusve fiet loco non longe a positura capellarum.

At siquando illud sacerdotum domicilium a finibus tuguriorum aliquantulum aberit; eorum vnicique parabitur etiam propinquiori loco tuguriolum forma decenti, ex tabulis sectilibus, paleisve confectum, vbi interdium per pluuiam maneat, & cibum ac somnum aliquando capiat, quo diligentiori assiduitate curæ sibi commissæ incumbat.

Domicilium sacerdotale tale omnino erit, vt in eo sacerdos separatim a clerico habitare possit, itidemque ab alio sacerdote, si plures ibi constituendi erunt.

Si ad mortuorum sepulturam cœmeterium parochiale, & alia antiqua cœmeteria, locaue sacra, ab episcopo ad eum vsum constituta, satis non fore existimabitur, situs alius parabitur, qui tuguriorum loco finitimus sit, quique peste ingrauescente mortuorum numerum capiat; & appositus præterea sit, vt pariete cingi, & vbi aliquando deinceps extrui facellum commode possit.

Situs hic & ab episcopo rite consecrabitur, & firmissima sepe saltem, aut densis asseribus, aut macerie vndique ita cingetur, vt & lupis, & reliquis bestiis aditus omnino obstruatur.

Capella vnaquæque, vbi sacerdos constituendus erit, instruetur hac supellectile; vtpote lapide sacro, calice, pa-

tena, cruce, & alia præterea sacra imagine, candelabris binis, vestium apparatu ad Missæ vsum necessario, & mappis item eo numero, vt suo tempore commutari queant.

Habebit præterea vasculum aquæ sanctæ, aspergillum, & tintinnabulum.

Superpellicea etiam numero saltem totidem, quot sacerdotes sunt, & quot item clerici.

Laternas item quatuor cum cereis: quæ ad sanctissimi sacramenti, cum fertur, cultum adhibebuntur.

Pyxis etiam comparabitur, & tabernaculum ligneum, vbi sanctissimum sacramentum custodiatur, & umbella item, quæ saltem exigua ab vno tantum homine gestetur.

Sacri olei vas etiam sit ad vsum ministrandæ extremæ vñtionis.

Libri rituales sacramentorum totidem, quot sacerdotes.

Hæc porro supellex etiam, quod ad mappas attinet, conduplicabitur, vbi sacerdotes plures residebunt, prout erit eorum numerus, saltem quæ attinet ad mappas, & vestes.

Feretrum præterea vnum, duo, plurave.

Pallium etiam præcipuum apparabitur, quod ad effe-
 renda corpora eorum, qui peste mortem obierint, vsui erit, & plura item, eaque loco distincto & separato ab omni alia supellectile asseruabuntur.

Armarium sub altari extructum, ad vsum asseruandi supellectilem sacrarum Missæ vestium.

Hospitalibus, domiciliis, locisve tuguriorum, vbi hominum exiguus numerus, peste irruente, collocandus erit, sacerdotem saltem vnum episcopus præficiet: vbi vero aliqua multitudo, duos, atque adeo plures pro multiplici varietate, & multitudine eorum, qui eo perducendi erunt: vt vnus peste affectis, pluresve etiam, si quando morientium multitudo plures postulat, alter suspectis, alius minus suspectis, vel conalescentibus, vel ministris, quoque operam spiritualem nauet; eamque ob causam omnes in locis curationis resideant, assiduique sint; quibus singuli clerici adiungentur, qui eisdem in Missæ sacrificio, aliisque functionibus ministrent.

Iis sacerdotibus & clericis, quæ ad victum, vestitumque necessaria sunt, suppeditabuntur a ministris publicis ex eo

sumptu, vnde alimenta aliis præbentur, qui in eadem hospitali domo, locove sunt.

ANNO
CHRISTI
1579.

Cum eisdem magistratibus, & decurionibus episcopus aget, vt nihil denique in sumptibus faciendis, aliisque officiis præstandis prætermittant, aut negligant: vt omni externa cura, omnique externa administratione opportune prospiciant imminentibus necessitatibus. Id porro studium cum laudabile est, ac nomine Christiano, & commemorabili pietate dignum, tum plane necessarium.

Episcopus præterea certas domos, aut domicilia, locave ampla, & a ceteris distincta parari studebit, quæ vsui esse possint, aut ecclesiastici ordinis hominibus, qui præsertim collegiatim viuunt, aut monialibus, aut iis, qui in hospitalibus curantur, si forte pestis monasteria, hospitaliave loca inuasit.

Ad quæ domicilia, locave vel ii omnes, qui in pestem, suspicionemve inciderint, perducantur, asportenturve; vel contra fiat, vt scilicet peste affectis remanentibus, ad illa ipsa domicilia ceteri bene valentes, & ab omni suspicionem liberi, qui sunt eiusdem vel collegii, vel monasterii, vel hospitalis ædis, habitatum veniant, ne illorum contagione inficiantur.

Officia ipso pestilentia tempore ministranda, & constans in primis ministratio.

CUM pestilens contagio, vel in ciuitatem, vel in aliquam eius partem, vel in dicecesin, eiusve locum aliquem sese infuderit, eo diligentior cura & sollicitudo laboriosior proposita episcopo erit, quo grauius certiusque periculum fidelibus suæ curæ commissis instat.

Parochorum & sacerdotum, quos conquiescit, sollicitudinem omni cohortatione, omnique officio, atque imitationis exemplo, quo aliis præibit, ardentius accendet.

Quem vero locum pestis peruaserit, eo quamprimum episcopus certos sacerdotes mittet, qui spirituali curatio- ni incumbant.

Cui rationi interea vicarius foraneus, si locus dicecesis sit, prouidebit, dum episcopus illos mittet.

Magistratum, decurionumque studium, & procurationem, quam pestis periculum imminente paulo ante exci-

ANNO CHRISTI 1579. tarat, vehementius eo ipso tempore inflammare non desistet, quo pestifera lues iam serpere incepit.

Populi item caritatem & pietatem sanctissimis, tum orationum, piarumque exercitationum, tum misericordiae operum institutis, eo diligentius, studiosiusque incendet, quo vehementius illum, pestilentiae metu perculsum, afflictum, ac pene prostratum cernit.

Quo in genere illam animi consternationem, ac stupiditatem, quasi vecordiam quamdam, quae ex repentinis illis funestae labis euentibus quam saepissime accidit, ex hominum mentibus ita euellere studebit, ut & summi & medii & infimi non modo praeter timore partes officii sui non deserant, sed & erga Deum religione, & pietate in patriam, & amore erga suos, & caritate in ciues valde accensi, in omni fortitudinis, constantiaeque officio sese contineant, atque excitent, non solum ad labores, Christi Domini causa necessario tempore fortiter sustinendos, sed ad pericula etiam subeunda constantissime. Itaque omnium animos confirmabit non dictis tantum, sed factis, episcopali robore, episcopali que virtute vere dignis.

Perpetuo igitur huc atque illuc accurret, afflictos eriget, moerentes moestosque consolabitur, egentes subleuabit, orationis studium excitabit, opera, atque officia pietatis languere non sinet; & omnia denique tuebitur, quibus animi exsuscitantur & maiores fiunt ad omnem sanctarum virtutum exercitationem.

Parochi autem & episcopi praeclearo documento, exemplo instructi, & proposita in primis etiam sibi illa immensa caritate, qua animas sibi in curam traditas Christus Dominus dilexit, preciosoque sanguine in ara crucis profuso redemit, non modo vnquam non erunt in ancipiti de liberatione officiorum, quae eis necessario praestare debeant, sed nihil potius statuent, quam illis in discrimine, calamitateque versantibus, omne spirituale pabulum ministrare, etiamsi vitae periculum subeant, memoria & recordatione ea excitati, quod sibi specialis cura commissa est illas pascendi.

Et vero meminerint, multo convenientius, negligens quoddam studium obiici, quod ipso ad parochiales suos spiritualibus adiumentis necessario tempore subleuandos

adhibent, quam quod vitio iis dari solet, qui languescente caritate sunt, nullaque cura ducuntur eosdem adiuuandi rebus ad corporis vsum necessariis.

In ea etiam recordatione versabuntur, magnam sibi oblatam opportunitatem & accommodatam, cum ad vitam pro grege profundendam, tum ad operam ei vtiliter necessarioque nauandam, non sine præclara testificatione desiderii & zeli, quo exardescere debent, salutis animarum.

In contagionis etiam periculo, quod certe hominum opinione longe minus est, ob oculos sibi ponent, præcipuam illam curam, qua suos ministros Deus admirabiliter tuetur, ab omnique periculo incolumes conseruat, dum ad diuinæ maiestatis gloriam, animarumque salutem procurandam, ministeria sua religiose conferunt. Id quod pestilentia superioris tempore animaduerti licet, quo per pauci aut fere nulli animarum curatores, qui, in suæ curæ bene gerendæ officio constantissimi, parochialibus suis peste tabescentibus cum alia sacramenta, tum extremam etiam vnctionem ministrarint, mortem obierunt: contra vero qui a sui ministerii functione longe refugerunt, complures morte erepti fuerunt.

Si rursus contra euenisset, hoc secum statuerent, nihil sacerdoti, curam animarum gerenti, optabilius, nihilque ad caritatis meritum fere præstantius, quam pro animarum, quæ sibi, suæque fidei concreditæ sunt, salute mortem oppetere. Imo vero non defuerunt sanctissimi viri, qui scripserunt tale mortis genus a martyrii gloria non longe admodum abesse.

His atque adeo aliis huius generis commentationibus & rationibus, quæ permultæ illæ quidem sacrarum literarum monumentis consignatæ sunt, & sanctorum patrum documentis exemplisque explicatæ, parochi, quasi stimulis curæ suæ incitati, in dies ardentiori zelo sese inflammabunt, ad recte cumulateque exequendas parochialis sui muneris partes.

Iam vero igitur & episcopus pastoralis officii sui religione adductus, & iidem parochi, animarumve curatores, muneris suscepti rationibus commoti, studiose, solliciteque præstabunt muneris ministerii que sui officia: ad quæ etiam

ANNO
 CHRISTI
 1579.

atque etiam vehementius sese excitabunt, exemplo accen-
 si sanctorum virorum, Cypriani martyris, Basilii magni, &
 Nicolai episcoporum, Bernardini Senensis, beatique Ro-
 chi; quorum omnium mirifica in contagioso morbo cura
 extitit, & præterea Augustini sanctissimi epistola ad Ho-
 noratum conscripta; & præclaris item illis Dionysii Alexan-
 drini literis, ex quibus sacerdotalis clericalisque officii fun-
 ctiones, quas in grauissima peste sacerdotes diaconique
 executi sunt, a se etiam omni caritatis studio suscipiendas
 præstandasque facile intelligent.

Sed ne longe solum exempla perantur, domi etiam sunt,
 quorum documentis homines ecclesiastici ordinis ad om-
 ne caritatis officiorum genus in pestifera labe exequen-
 dum instruantur. Atque ii quidem sunt metropolitanæ
 ecclesiæ Mediolanensis archiepiscopi duo, omni laude flo-
 rentes, Benedictus & * Aspertus.

* f. An-
 spertus.

Hic in teterrima peste, quæ suo tempore omnem Ita-
 liam, populumque Mediolanensem præcipue inuaserat,
 pestilenti lue tabescentes perpetuo studio visitasse, eisque
 sacramenta omnia ministrasse fertur: idque ipsum offi-
 cium, eius exemplo & iussu, parochi etiam accurate præsti-
 tisse dicuntur. Ille omni Europa, Italia & vrbe, ditione-
 que Mediolanensi præsertim pestilentia morbo vexata at-
 que afflicta, cum ea ipsa officia præstitisset, tum cibum
 etiam, ac victum tabe languentibus manu sua ministrasse
 commemoratur.

Populus denique fidelis ecclesiasticorum hominum stu-
 diis, atque exemplis inflammatus, & eiusdem Dionysii præ-
 cipuis literis commonitus, non afflictione quasi tabescens,
 sed immenso quodam caritatis Christianæ, benevolentia-
 que fraternæ ardore incensus, patriam non destituet, con-
 iunctissimos non deseret, fidelium corpora insepulta non
 proiciet, neque cetera aget, quæ a pietatis Christianæ
 officio aliena olim gentes, a fidei religione auersas, in pe-
 stilentia egisse, iisdem Dionysii literis proditum est. Imo
 is occasionem nactus sancte exercendi officia caritatis, om-
 nisque religiosæ virtutis, talem se præstare studebit, quales
 in teterrima illa peste, quam ipsius item Dionysii literæ nar-
 rant, extitisse dicuntur; qui minime perterrefacti, pestis
 morbo afflictos frequentissime inuisebant, illis sedulo in-

seruiebant, curationemque omnem ob Christi amorem pro viribus adhibebant.

Cautiones adhibendæ, ne pestis latius serpat.

VBI pestis contagio aliquam vel vrbis, vel diœcesis partem inuadere cœpit, eam diligentem cautionem episcopus adhibebit, primum vt & in parochis & in omnibus ecclesiastici ordinis hominibus & in vniuerso populo, pietatis Christianæ officia, studia, atque exercitationes, non solum aliqua ex parte non minuantur & languescant, sed quammaxime fieri potest, diligenti sollicitudine augeantur, & sancto religionis zelo ardentius inflammentur.

Deinde hoc sedulo maxime cauebit, vt dum in eo excitandæ pietatis officio ac studio versatur, dumque hoc enixe curat, vt celebritate summa, vniuersique populi conuentu & religioso hominum cœtu res omnis Christiana eo tempore peragatur: at huic necessario in primis studio adiungat etiam omnem sollicitudinem & cautionem, ne pestilentia vis latius serpat, sed reprimatur atque extingatur.

Et quoniam sanctarum processionum vsus afflictissimo quoque tempore, & in pestilentia præsertim, grauissimoque morbo ab ecclesia Dei perpetuo adhibitus est: ideo episcopus non solum imminente, vt narratum est, sed ingrauescente in dies peste, processiones & supplicationes solennes toties instituet, atque adeo peraget, quoties opus esse viderit. Quo in processionum officio præstando, hoc studiosius inhærebit, quod præter sanctissimorum patrum Basilii episcopi, & Mamerti Viennensis documenta, ex quibus eæ processiones quam utiles ad omnem calamitatem propellendam, quam salutare sint, facile intelligi potest, exemplis etiam vehementius inflammare debet duorum sanctissimorum virorum Gregorii magni pontificis, & Eutychii Constantinopolitani. Hic vbi primum processiones instituit, pestis vis tamdiu extincta est, dum ille ex hac vita migravit. Ille vero pontifice Pelagio pestilentia mortuo, non modo non intermittendas, sed certo distincto fidelium ordine, ac solenni prece celebrandas illas censuit, non repentina morte deterritus hominum, qui octuaginta cum illo in processione obierant.

Ad quod sane officium perpetuo retinendum, pieque excitandum, apud nos in primis valere debet vel plurimum

hoc

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
CHRISTI
1579.

hoc etiam præclarum, luculentumque exemplum, quod cum scilicet sexaginta fere ante hæc tempora annis ciuitas Mediolanensis eo funestâ pestis contagio varia multiplicique strage diu affecta, atque afflicta, tandem nullo alio remedio sustentaretur, diuinitus liberata est publicarum processionum, & triduanarum supplicationum officijs, & ardentissimis pietatis, pœnitentiæque studiis atque operibus.

Etli, inquit Cyprianus martyr sanctissimus, plurimorum mens solida est, & anima deuota, quæ pestilentia impetu non mouetur, sed tamquam petra fortis & stabilis turbidam, violentamque eius tempestatem frangit: tamen quia nonnulli, vel præ imbecillitate animi, vel præ dulcedine sæcularis vitæ, ac quadam quasi mollitie minus stare fortiter, nec pectoris sui inuictum robur necessario tempore præstare possunt: ideo vt iis, qui in peste sibi valde cauendum putant, ad cautiones descendimus, quas mox infra demonstramus.

Id igitur episcopus curabit atque efficiet, vt cum in omni ecclesia, omnique celebritate, tum in processionibus homines non conferti, non densi simul & compressi inter se sint, sed ordine distincti, & aliquo interuallo separati, vt contagioni locus non detur.

Qua vero in ecclesia pluries mane diebus singulis Missæ sacrificium celebrabitur, hoc cauebit, vt non eodem tempore ad eandem ecclesiam, cum præsertim perangusta est, populus conueniat, sed diuerso tempore tantum, nisi necessaria causa aliter postulet.

Scholæ præterea institutionis Christianæ, loco aperto, & amplo, vtpote in cœmeterio, foro, triuio habebuntur: idem expedire videtur, cum in orationis communis, aliorumque pietatis officiorum exercitatione, tum in concionibus aliquando.

Ecclesia parochialis si extra illa septa est, quibus hominum aliunde venientium, & viatorum, peregrinorumve aditus, & ingressus pestis temporibus præcludi atque obstrui solet; parochus si intra septa, vel intra opidi, loci uicinia ecclesiam aliam idoneam, & domicilium propinquum, vbi ipse habitat, inuenerit, eo sanctissimum sacramentum, & curæ parochialis munus de vicarii foranei

consensu transferat, licebit. At si alio iustis causis minus expediret, ibi tamen ea parochialia munera geret, ad quæ frequens populi concursus est, qualis est diebus festis Missæ parochialis celebratio, prædicatio, vesperarum officium, & orationis communis, ac rei huiusmodi exercitatio. Id porro omne episcopi iudicio & voluntate statuetur. Eiusdem iudicium erit, si quando pestis vel periculum, vel contagio aliquem locum vexare incipit, an propterea, vt populo locus amplius & commodus detur, altare extra ecclesiæ parietes, aut intra, sed in ipso ianua ingressu collocabitur, præsertim cum vel sacerdos qui celebrat, pestis nomine suspectus admodum sit, & ecclesia perangusta satis, vel contagio ad illius loci complures domos familiarive dimanarit. Quod si episcopus ita faciendum censuerit, tunc vicarius foraneus eiusdem concessu Missæ sacrificiû in altari portatili, quod ob eas causas intus in ecclesia prope ianuam collocabitur, aliquoties celebrare permittet, idque præsertim die festo, & in ecclesia præsertim, quæ exigua, & angusta valde est pro ratione multitudinis, quæ confertissima eo ad Missæ sacrificium vno tempore conueniet. Cum vero altaris portatilis facultatem dabit, eam cautionem præscribet, vt eo loco, & ita collocetur, vt ab omni venti temporisve iniuria, ab omnique rei indecentis, atque offensionem præbentis, periculo tutum sit.

Parochialibus suis, qui quoniam extra custodia fines, & cancellorum septa habitant, suspensionem aliquando maiorem præbent, cum nullus ad eos aditus viatorum, peregrinorumve præclusus sit, sed valde apertus, ac plane liber, episcopi concessu & auctoritate ita prospiciet atque consulat, vt in aliqua propinqua ecclesia, sacellove probato ad Missæ sacrificium conueniant: vbi itidem sermonibus statis, denuntiationibus, cohortationibus, scholis Christianæ institutionis, festo solennique officio vesperarum, processionibus, litanis, orationi communi, & aliis pietatis Christianæ exercitationibus intersint.

Quam ob causam eis certum aliquem proprium sacerdotem diocesæ constituet: cuius sustentationi succurratur elemosynis, quas vel ipsi, vel omnes illius parochiæ homines ad eam conferent, aut certe alia inita eius sustentandi ratione, vt commodius fieri poterit.

ANNO
CHRISTI
1579.

Sin hac via non succedet, hanc aliam aggredietur, vt, dum pestilentia suspicio & periculum est, aliquem sacerdotem capellanum illius opidi, locive, qui idoneus ad parochialia officia praestet, episcopi concessu ad illos homines eo potissimum tempore mittet, quo tantum illius ministerio opus est. Si vero complures parochi sunt, vnus aliquis eorum, cura causa, illuc se conferet.

Imo si vel vnus tantum parochus, animarumque curator est, eam aliquando cogitationem, atque laborem suscipiet, vt ad parochiales illos suos, cum per alias cura occupationes licet, crebro proficiscatur, vt tum Missae sacrificium celebret, sermonem habeat, & id generis officia omnibus vniuersae praestet: tum etiam speciatim singulis, quibus opus est, sacramenta ministret, & alia adiumenta spiritualia praebet, quae a se in primis praestari, suscepti officii parochialis munus deposcit.

Sed demum si omni ea ratione, ac via spiritualibus illorum necessitatibus non satis prospectum, consultumque esse potest, nullo tamen modo vicarius foraneus, aut praefectus, aut parochus patietur, parochiales illos, qui vere pestilentiae morbo non laborant, nec vero certis causis in suspitione contagii vere sunt, ecclesiae parochialis communis, aliarumve, quae illius membra sunt, aut intra eius fines positae, aditu & ingressu excludi, atque adeo prohiberi, quo minus sibi Missae sacrificio, sacris concionibus, & ceteris Christianae pietatis actionibus vniuersae intersint, atque praeterea vnusquisque speciatim sacramenta ibidem, aliaque spiritualia adiumenta a parochio sumat.

Eam quoque rationem parochus episcopi concessu inire poterit, vt si quando, praesertim qui extra custodiae septa habitant, pauciores sunt, quam illi, qui intra eiusdem fines domicilium habent, aliqui cancelli, per quos Missae sacrificium inspicere possit, intus in ecclesia parochiali, si eius amplitudo hoc tulerit: alioquin in ipso vestibulo praefigantur, vt distincti & separati inter se sint, qui intra septa morantur, ab illis qui pauciores foris manent: atque hac quidem necessaria causa parochus permittet eos parochiales extra ecclesiae ostium Missae sacrificium tunc spectare, nullo decreto vel prouinciali, vel dioecesano obstante.

Hæc ipsa cancellorum ratio, & viatorum, & illorum etiam causa adhiberi poterit, qui alienæ curæ homines ad aliquam aliam ecclesiam, vicarii foranei iussu conuenient, quod licet fortasse locus vbi habitant, ab omni contagione suspicioneve liber sit; tamen vbi ecclesia parochialis sita est, ad quam conuenire debent, locus pestilentia morbo laborat. Cancellorum etiam sepimento eos quoque parochus separabit, quos ex aliena parochia ad Missæ sacrificium, diuina officia, & concionem accedere animaduertit. Verum cum istis, vt maxime potest, admonitione omni agat, vt ad propriam eorum ecclesiam parochialem conueniant.

Iis, qui extra præfixos in ecclesia cancellos manent, aquæ sanctæ vas præcipuum ab alio distinctum, ac separato loco collocatum, apparabitur. Quod extra ecclesiam, dum pestis suspicio est, ponatur licet, modo tamen a canibus, aliisque brutis animantibus, & omni rei indecentis periculo tutum sit, aut inde in ecclesiam locumve tutum asportari possit, Missæ sacrificio, diuinisque officiis peractis.

Vbi vel vniuersus populus, vel magna pars aut vniuersa vicinia adium suarum exitu prohibetur, Missæ sacrificium in oratoriis, altaribusve quæ iam parietibus exædificata sunt, quæve tunc ex asseribus in vicinia, foro, via publica, locove opportuniore extruentur, celebrari episcopus permittet: qui locum, vbi illa struentur, cum primum inspiciet, arbitratoque suo diliget, tum cauebit sic extrui, vt supra cautum est, de omni periculo euitando. Hanc porro curam is, cum per alias occupationes non potest, in vrbe præfectis regionariis, aliisque quos maluerit, & in diœcesi vicariis foraneis relinquet.

In iis oratoriis altaribusve, atque adeo singulis viciniis parochus, prout opus erit, statas denuntiationes dierum festorum, vigiliarum, matrimoniorum & rerum aliarum, quas de more enuntiare solet, promulgabit, atque edicet, edicive curabit.

Parochus quam sæpissime parochiales suos etiam de altari moneat, quam grauiter peccent, qui præ metu alicuius vel incommodi, vel detrimenti, aut alia causa pestiferam contagiosamque labem, qua infecti sunt, occulte

ANNO
 CHRISTI
 1579.

celant, quamque exitiosum vitæ suæ detrimentum inferant, propterea quod si ab initio curationi se darent, facilius morbum depellerent: ac rursus quam vehementius aliis noceant, qui ob eam causam, quoniam illos non cauent, se facile contagione inficiunt; & vero quod maxime omnium interest, certo repentinæ mortis periculo sese ipsi offerunt, vt ne contritionem quidem, qua sua peccata doleant, animo concipiendi, nedum sanctissima sacramenta sumendi spatium vel exiguum habeant.

Parochialis vicinæ, locive decanis, vel syndicis consulisve id curæ episcopi nomine commendabit, vt diligenter, vigilantique studio singulorum morbum explorent, & si quem in contagionem incidisse compererint, quamprimum se, & laicos, etiam eo nomine constitutos, certiores faciat, quibus, ex legibus magistratus sanitatis, id denuntiari debent.

Id ipsum patresfamilias monebit, vt hoc itidem de iis ipsis singulis sedulo præstent, qui in sua familia, famulatuve sunt.

Populo præterea suadebit, vt omnes & singuli valetudinis publicæ zelum studiumque suscipiant; ita vt si quis aliquem vicinæ suæ hominem, aliumve peste laborare, certo scit, aut probabiliter suspicatur, rem omnem confestim & sibi, & laicis illis a magistratu constitutis denuntiet. Ad quod sane officium quo vehementius incitet, certis argumentis demonstrabit, quam graues pœnas Deus ab his reposcet, quorum negligentia, culpave, tot, tamque acerba damna, & mala non modo illis peste tabescentibus, quorum morbum patefacere debuerant, sed aliis etiam singulis, qui contagionem contraxerunt, & vniuersitati denique importata sint.

Aliam præterea rationem omnem idem parochus adhibebit, vt de cuiusque morbo certior quamprimum fiat.

Illud vero præter cetera populo significabit, sibi ab episcopo illud præscriptum esse, vt si quem in parochiali vicinæ ægre se habere senserit, illum statim inuisat, quo diligentius in tempore sanctissima sacramenta ministret, omneque aliud adiumentum, cum ad animæ salutem in primis, tum ad corporis etiam curationem conferat.

Certo libro omnes & singulos parochiales suos nota-

bit, non modo eos, qui pestilentia suspicioneve laborarint, ac demum liberati fuerint, vbi cumque vel domi, vel in locis publicæ curationis degerint, sed illos etiam qui pestifera labe affecti mortem obierint, vbi cumque manserint.

Denique opportune episcopus, tamquam populi pater, vt multis rebus, quæ pestis tempore incommode, acerbique de repente accidunt, paterna cura prospicere possit, per parochos, & alios tum ecclesiasticos homines, quos huic curæ præfecerit, tum per pios etiam laicos sibi nuntiari, & significari curet, quæcumque episcopalis officii sollicitudinem, operam, & studium requirunt.

Magistratus porro, & decuriones, ad eas sollicitudines, quas maximas, prudenterque excogitatas in peste propulsanda ponunt, illam vnam maxime omnium necessariam curam adiungent, vt primo pietatis opera, atque officia promouere studeant; tum illa summopere caueant, quæ piis officiis, diuino cultui, sanctis caritatis Christianæ exercitationibus, & religiosis publicis orationibus aliquo modo vel repugnant, vel certe obstant; cum hæc istiusmodi sint, quæ non imminuant, aut depellant, sed vehementius excitent, prouocentve vim, impetumque pestilentia. Contra vero illud certum atque exploratum est, illam restingui frequenti piorum operum vsu, religioso diuinæ caritatis cultu, & publicis supplicationibus. Hoc ex antiquis Christianæ religionis exemplis, quæ narrata sunt, plane declaratur.

Quamobrem hæc præter cetera videbunt omni pietatis studio:

Vt in supplicationibus publicis frequentissime sint.

Vt sanctarum spiritualiumque exercitationum studia atque officia ne quidquam impediunt.

Vt nihil obstent, quo minus ad Missæ sacrificium fideles conueniant, conciones adeant, processionibus publicis intersint, orationes item publicas obeant, & priuatim quoque precentur.

Nec præterea quidquam impedimenti afferant, quo minus funera ecclesiastico more ducantur, & sepultura locus sacer detur, eiusdemque item officium peragatur.

Nec vero prohibeant liberis parentes, rursusque paren-

ANNO
CHRISTI
1579

tibus liberos, & cognatis cognatos, cum vel pestilentia affecti sunt, vel contagionis nomine suspecti, inferuire: neque publicorum ministrorum suorum, aut eorum, qui opidorum, vel vniuersitatum administrationi, curationique præsumunt, minutionibus aut perterrefactione patiantur illos ab iis pietatis, caritatisque officiis auocari, abduci, abstrahive.

Vt caueant, ne parochos, animarumque curatores, & certos illos sacerdotes, qui in publicis curationum locis ad sacramenta ministranda constituentur, aliosve ecclesiastici ordinis homines vlllo quouis modo, vel nomine, vel prætextu impediant, quin & sacramentorum administrationem, & debitas muneris parochialis functiones, debitave curæ officia, tum vniuersè generatimque populo, tum speciatim singulis, contagione etiam affectis suspectisve præstent.

Hoc item ab illis in Domino vehementer petimus:

Vt ne aditu, exituve opidorum, pagorum, locorumve eosdem prohibeant, contra ecclesiasticæ libertatis iura, & episcopi præscripta, cui salutem, incolumitatemque populi, suæ curæ commissi, non minus sibi, quam ipsis cordi esse persuasum habere debent.

Quo in genere tanto grauius peccarent eo periculoso tempore, quo ecclesiæ ministros huc atque illuc confestim die noctuque in singulas horas, vel in momenta potius, ad salutem animarum procurandam accurrere magis necessarium est, quam alios etiam publicos præfectos, curatoresve valetudinis corporum, quibus aditus, atque exitus in omnes partes dari & patere solet.

Vt longe refugiant ab eo detestabili vsu, peste affectos, suspectosve, tamquam pro derelicto habitos, abiecta scilicet omni eorum cura, ab vrbe, municipio, opidove inhumane exturbandi.

Vt ne in iis ipsis e domicilio ad tuguriola abripiendis plus exquisitæ diligentia adhibeant, quam pro caritatis Christianæ ratione adhiberi par est.

Vt ne in illis secludendis, domique custodiendis seuerius agant, quam cum Christiana caritate conueniens est. Vt denique in omni cautione non magis prudentia suæ, quam diuino auxilio innitantur.

Cum vero ex ecclesiasticis monimentis nusquam compertum sit, fidelem populū vnus ciuitatis, opidive vniuersum vnquam in pestilentia, vt contagionem euitaret, hoc commisisse, vt diuturno admodum tempore totus ab ecclesiæ conuentu penitus abstineret, eiusque stationes plane desereret; imo vero contra perspici possit, crebrius, ardentiorique diuinæ caritatis studio, quam antea consueuerat, ecclesias frequentare: ob eam causam magistratus diligenter videbit, vt ne quarantena, quam dicunt, lege, illum vniuersum domo exire prohibeat, quo fiat, vt diutius, quam religionis pietas postulet, officia prætermittat, quæ in ecclesia Deo præstare debet.

Nam, vt silentio prætereantur difficultates, incommoda, detrimenta, damna, mala, quæ inde multa reipublica gubernationi euenire possent, cauendum etiam maxime est, ne, cum populi multitudo sanctarum ceremoniarum, quæ oculorum aspectu cernuntur, vsu & ritu ad pietatis studium incendatur, si domi reclusa, aliquamdiu ad ecclesiam non conueniat, magna ex parte religionis officia non modo in ea inculta sint, sed plane deflorescant.

Qua quidem ex re longe grauior perniciēs pertimescenda est, quam ex omni vel funestissima pestilentia.

Quare magistratus de quarantena diligenter, accurate, & pie in primis, etiam atque etiam videbit matura deliberatione, & re omni cum episcopo communicata, vt non minus animarum pesti, quam corporum contagioni, quæ infinitis partibus inferior est, recte prospiciatur.

Quod si aliquando indicetur, illud maxime præuidendum erit, ne in aduentum, quadragesimam, solennitates Domini, sacraque alia tempora incidat, quibus pro sacrosancta diuinorum officiorum celebritate populi fidelis Conuentus in ecclesia, & frequens, & solennis itidem esse debet, vt solennia sacra sunt, quæ ex Spiritus sancti doctrina, religiosiis ceremoniis, diuinoque ritu celebrantur.

Ea præterea ratio ineunda erit, vt speciatim potius quam vniuerse, & in summa instanti necessitate quarantena fiat; ita vt vel feminæ solum cum pueris, vel aliquando viri, vel vnus vicinæ tantum, quæ grauius e suspicione laborat, homines certo illo temporis spatio, eoque non diuturniori domi se contineant.

Cautio in sacerdote ministrante.

SI parochus ob aliam causam, quam ob ministerii sui parochialis occasionem, in pestis suspicionem inciderit, plures sane dies domi se continebit, quot scilicet pro suspicionis ratione episcopus boni publici causa statuerit. Quod vero ad ministeria parochialibus suis praestanda attinet, ea ipsa ratio seruabitur, quae paracho supra proposita est, si quando ministerii sui occasione in suspicionem incidit.

Idem parochus, aliusve sacerdos, qui peste laborantium curam gerit, quoties hominem sibi commissum habet, qui in pestilentiam, suspicionemve inciderit, ut & nullo loco officii desit, quae in eum conferre debet, & quam cautissime potest omne periculum euitet, ubi se ad Dei voluntatem totum accommodarit, deliberationemque susceperit mortis in singulas horas obeundae, ut animabus, sibi in curam traditis, ad salutem proficit; praesidium vero incolunitatis suae in Dei potissimum custodia posuerit; has etiam cautiones adhibere poterit:

Vt si quando hominis peste affecti, suspective confessionem audit, loco audiat, qui aliquantulum a lecto distet. Cum vero sine magno illius incommodo id fieri potest, curet licet, ut ad fenestram, aut ostium, aut in porticum, vestibulumve, aut ad impluuium, aliumve locum apertum accedat, ubi illum confitentem audiat, ut cubiculum declinet, in quo contagionis periculum timeri solet.

Vt eadem cautione in sanctissimae eucharistiae ministratione utatur.

Vt aliis remediis se praemuniat, quae religiosorum hominum in primis consilio probata, medicorum iudicio vim aliquam repellendae contagionis habent.

Vt dum intra septa curationis publicae sunt, vestes contractiores, aut ita succinctas, quae infra genua vix protendant, adhibeat.

Vt in iis ministrationibus non pluuiiali, sed solum superpelliceo, & stola utatur.

Sacrae hostiae particulam vnam, aut plures, quae ad communicantium usum tunc satis erunt, ferre poterit: nec vero aliam praeterea, quae de more reportetur, dum ad ecclesiam capellamve redit.

At vero in omni sacramento, multoque magis in sancto

ctissima eucharistia ministranda, cauebit, vt euitandi periculi, vel suspicionis causa, ne quid vel minimum, quod nociuum sit, ad ministrationis ritum introducat, neve instrumentum, aliudve quid simile ad ministrationem prodigitis vel adeo in iis ipsis adhibeat.

Extra domicilii ianuam, aut tuguriorum septa, eos consistere iubebit, qui sanctissimum sacramentum luminibus prosequuntur, clerico excepto.

Quorum luminum loco aliqua, si fieri potest, per eos accendi mandet, qui intra illud domicilium, eave septa habitant, cum iam suspecti sint.

Sacerdotes, praefecti curationi spirituali hospitalis domus, alteriusve loci, vbi morbo infecti suspectiue curantur, abstineant ab omni vel consuetudine, vel alio contrahendae contagionis periculo, quod aliunde existere possit, quam ex sacris functionibus, & ministeriis, & aliis caritatis officiis, quae praestanda susceperunt.

Eorum sacerdotum, si plures sunt, vnus deligetur, qui aegrotis sacram communionem praebet, ceteraque ministeria praestet, quibus obeundis propius accedat necesse est: at vero plures etiam pro multitudine aegrotorum; alius autem qui peste suspectis curam operamque suam in iis ipsis ministeriis nauet, alius minus suspectis, & conualescentibus custodibusve, & famulis ceterisque ministrabit, qui a suspicionem liberi, in hospitalis domus, aut loci tuguriorum finibus extra septa degunt.

In sacramento autem poenitentiae ministrando, in sacra concione habenda, in doctrina Christiana tradenda, & aliis functionibus, quibus praestandis ad eos peste vel affectos, vel suspectos appropinquare non est necesse, vnus, & item alter vicissim, prout inter se conuenerint, aut, prout episcopus maluerit, operam suam curamque non aegrotis solum, suspectisve nauare poterit, sed ceteris etiam, atque adeo illis, qui recte valentes, extra tuguriorum fines collocati constitutique sunt ad locorum eorum custodiam, usum, & famulatum.

Cum eorum sacerdotum vnus aegrotis curam ministeriumve nauat, alter iis, qui tantum in suspectis habentur; caute etiam ii ambo mutua inter se consuetudine vtentur; ne praesuspensione fideles a suscipiendo eorum ministe-

ANNO
CHRISTI
1579.

rio auertantur. Atque si in iisdem domiciliis habitant, eorum tamen commercium aliquo interuallo disiunctū erit.

Eorum vnusquisque ad Missæ sacrificii vsus distinctas sacras vestes, mappas altaris, distinctosve etiam calices, si fieri potest, habebunt.

In capellis quoque altaribusve distinctis celebrabunt.

Si vero vna tantum capella est, vnumve altare, ne vnus alterius indumenta, mappasve adhibeat, tangatve.

Si aliquando vel in Missæ sacrificio, vel in sanctissimæ eucharistiæ ministracione, cum clericus desit qui ministret, alter alteri ministrare necesse habet; vtriusque cautio eadem erit.

Cautio in sacerdote, qui ministravit.

PAROCHVS aliusve sacerdos, cum vel peste tabescenti extremam vnctionem ministraverit, vel in eius cubiculo confessionem propius audierit, aut aliud denique egerit, vnde apud populum in probabilem pestis suspicionem inciderit, tunc aliorum commercio, consuetudineve per aliquot dies abstineat, ne bene valentibus contagii periculum, aut certe timorem iniiciat.

Dum is, tamquam suspectus, domi se continet, si forte acciderit opus esse alicui, itidem suspecto, aut infecto, qui parochiæ suæ sit, aut alienæ, at curæ suæ commissus, huic ministerium suum operamve sacramentis ministrandis præstabit.

Quo tempore ab aliorum commercio abstinet, in parochiali tantum ecclesia, aliave quam præfectus regionarius, aut vicarius foraneus constituerit, Missam celebrabit, & in eo præterea solum altari, in quo nemo alius sacerdos eo tempore celebrabit.

Quod altare, si fieri potest, cancellis muniatur, quibus populo ingressus præcludatur. Quo ipso tempore ad Missæ celebrationem vestes sacras, & mappas altaris adhibebit, quæ separatim loco distincto asseruabuntur; nec aliis sacerdotibus tunc vsui erunt.

De suggestu, aliove eius generis loco, qui a populi frequentia aliquo interuallo disiunctus sit, sermonem, concionemve habere poterit.

Confessionem in ecclesia intus, & foris, at in sede confessionalis audiet; quæ præter laminam perforatam aliquid

etiam intermedium interiectumve habeat, opere charta-
ceo confectum.

ANNO
CHRISTI
1572.

Extra etiam confessionalem sedem audiat licet, ita ta-
men, vt confitens ab eo distet tribus, quatuorve cubitis.

Parochialem etiam viciniam, aliamve curæ suæ com-
missam, obeat licet, cum vel funus curare, vel alia paro-
chialia officia præstare necesse habebit.

Alia præterea loca adire poterit, cum peccata confes-
surus ad alium parochum, confessariumve qui propius ab-
sit, se conferat opus est.

At sane expediet eum confessarium ad eum potius in
parochiæ finibus accedere.

Cauebit autem, ne in chorum ecclesiæ, vbi alii sacerdo-
tes sunt; neque alio item, vbi frequens hominum con-
uentus est, proxime ad eos accedat.

Nec vero idem sacerdos extra parochiæ fines, excepta
causa, quæ commemorata est, sine episcopi, aut præfecti
regionarii, vicariive foranei facultate scripta discedet. Ne-
que porro facultas dabitur, nisi cum aliis suspectis sacra-
menta ministraturus est; aut bene valentium etiam adhi-
bita paulo ante demonstrata cautione, confessionem, epi-
scopi iussu, auditurus, aut ad episcopum res ad curam suam
pertinentes relaturus, aut aliquid acturus, quod sua causa
agi necesse est. Quamdiu vero ab aliorum consuetudine
suspicionis causa abstinet, cum domo, aliqua causa, facul-
tateve egredietur, semper, præterquam cum sanctissimam
eucharistiam feret, ferulam albi coloris, quatuor cubitis
longam, quod signum suspicionis erit, manu gestabit, vt
omnes eius congressum proximumque accessum cauere
possint.

Eo ipso tempore, dum suspectus est, baptismum infusio-
nis, non immersionis ritu, vbi huius ritus consuetudo aliis
temporibus est, ministrabit; statas vero baptismi ceremo-
nias ad id tempus differet, quo a suspitione liber erit: aut
alium sacerdotem adhibebit, qui baptismum statis cere-
moniis ministret. Alterius etiam sacerdotis ministerio vte-
tur ad sanctissimam eucharistiam, extremamque vntio-
nem, parochialibus suis ministrandam pestis suspitione
non laborantibus.

Quamobrem parochi, dum eo loco pestis est, vbi cu-

ANNO
CHRISTI
1579.

ram gerit, facultas detur, alium sacerdotem substituendi, qui ab ordinis munere non sit suspensus, vt parochialis curæ munera obeat. Ne tamen audiendis confessionibus alium sacerdotem substituere possit, quem antea episcopus non probarit, nisi huius substitutionis potestatem idem fecisset. Clericus, famulusve parochi suspecti, aliufve, cuius opera vti velit, quo tempore ille domi se continet, inde etiam ne ipsi quidem egrediantur ad præscriptum: si quando autem exire necesse habebunt, ferulam de more gestabunt.

Vbi septimus dies, aut aliud tempus ab episcopo præscriptum, prout viderit expedire, præterit, quo parochus in pestis suspicionem, ob ministerium incidit, neque aliqua parte se læsum sentit, nec vero suspicatur se contagione infectum esse; libere, vt antea, & sine ferula omnia loca adire, parochialisque curæ munera obire poterit, nisi aliter episcopus iusserit. Idem de parochi clerico, famulo, familiave censendum erit; quæ ex parochi ob ministerium suspicionem sese domi continuit.

Parochus autem, & sacerdotes, in loco curationis publicæ constituti, caueant, ne propius accedant, congregiantur cum iis, qui a pestis suspicionem liberi sunt: neve alia ratione eis periculum aut suspicionem contagionis afferant.

Quamobrem e loco, in quo collocati sunt, facultate ab episcopo, præfectove regionario, aut a vicario foraneo in diocesi non impetrata, ne discedant. Nec vero illi, præfectus scilicet regionarius, & vicarius foraneus, episcopo inconsulto, dent, nisi ob causam, quæ vel ad spirituale ministerium, vel ad publicam curationem spectet; ob quas causas sæpe accidit, eos ad alia loca mitti oportere. Cum autem foras quauis causâ facultateve exeunt, ferulam albam parochis supra constitutam gestabunt.

Cautio in homine ecclesiastico, ob aliam causam suspecto, aut peste etiam infecto, adhibenda.

AD tuendam publicam valetudinem episcopus eam facultatem parochi dabit, vt non modo ecclesiasticis hominibus, qui in parochiali vicinia habitant, sed etiam socio curæ parochialis, & parochi item proxime habitanti, si quis eorum in pestilentiam, eiusque suspicionem inciderit, hæc, vt infra, præcipere iubereve possit.

Vt is, scilicet vel infectus, vel suspectus intra domicilium, certi præscripti temporis lege, se contineat, aliorumque consuetudine abstineat.

ANNO
CHRISTI
1579.

Vt neminem alium intro ad se domum recipiat, admittatve.

Vt illius familia hoc ipsum omne itidem præstet. Hanc eandem potestatem præfectus regionarius cum in reliquos ecclesiasticos homines, tum in parochos ipsos exequetur, non solum si quando eorum quispiam peste afficitur, pestifve suspicionem præbet, verum etiam alia de causa. Ad cuius rei exequenda: vsus poenis arbitrii sui contra contumaces aget.

Hæc ipsa facultas erit etiam vniuscuiusque vicarii foranei, cui præterea laicos homines, cum ecclesiasticos idoneos non habebit, qui hæc exequantur, substituere licebit, si quid præsertim de repente acciderit, quod aliena opera opus habeat.

Eisdem præterea singulis licebit, etiam laicorum ministrorum custodiam, si ita quandoque expedire censuerint, adhibere.

Parochus igitur, vbi primum ecclesiasticus homo in suspicionem pestis incidit, facultate sibi data, vt opus esse viderit, statim diligenter & prudenter vtetur.

Ecclesiæ autem vestes, & præcipue quibus ille proprie vtatur, vnde contagium existere possit, omni diligentissima cautione, vt nihil plane amittatur, certo loco, ab aliorum consuetudine semoto, reponi & custodiri curabit. Qui locus bene sepietur & muniatur, & supellectilis, quæ in eo recondetur, index, omnisque alia opportuna cautio, adhibebitur.

Episcopum præterea, aut præfectum regionarium, aut vicarium foraneum, de tota re certiore itidem faciet, vt vbi rem ipsam diligenter cognouerit, vel aliquid aliud, vel id ipsum diligentius statuatur, prout expedire videbitur.

Rem item omnem curatoribus publicæ valetudinis, in ea vicinia constitutis, quamprimum significabit, vt & subministrentur quæ eorum opera, ministeriove ei tunc subministrare necesse est; & omnis alia diligens cautio ab illis adhibeatur, quæ necessaria esset ad alios homines conquirendos, qui cum eo, aliisve illius familiæ, domusve

ANNO CHRISTI 1579. commercium habuissent, aut alio modo eius rei causa suspecti esse possunt.

Si vero parochus est, aut eius clericus, aut familia, domusve, quæ in suspensionem incidit; hæc ipsa officia socius parochialis curæ, si quem habet, alioqui parochus propinquior, præstabit.

Curabit porro præfectus regionarius, aut vicarius foraneus impense admodum, vt & domicilia, & supellex ecclesiarum, vel ecclesiasticorum hominum quam diligentissime expurgentur. Ad cuius expurgationis rationem omne exquisiti studii, cautionisque genus episcopus adhiberi iubebit, quod ex magistratus præscripto in laicalibus rebus expurgandis adhiberi solet. Et, vbi opus esse censuerit, ad expurgationem eorundem ministrorum operam vtendam curabit.

Cum ex facti, quod euenerit, ratione dubium existit, an quis peste mortuus sit, anve illius supellex eo nomine suspecta, anve alio genere morbi affectus; tum parochus medicos in consilium adhibebit, aliosve peritos, eosque potissimum, quos magistratus curæ eiusmodi præfecerit, vt de re tota certius statuatur.

Parochus aliusve ecclesiastici ordinis homo, qui loca incolit, quorum commercium ob suspensionis causam vetitum edicto publico est, ne inde egrediatur, prohibeat vicarius foraneus, sicut ceteris eorum locorum incolis prohibitum est; ita tamen, vt certis iis regulis, & facultatibus, quæ ecclesiasticis hominibus peste suspectis, supra constitutæ sunt, vtatur, & fruatur, præsertim, qui animarum curam quouis modo aut nomine gerit.

Hæc omnis cautio tum in sacerdote ministrante, tum in eo qui ministrat, tum etiam in ecclesiastico homine peste suspecto, quicumque sit, vt diligentissime adhibeatur atque seruetur, parochi, vt supra, cura erit. Quæ sane cura omnis cautioque in vrbe ad præfectum regionarium, & in diocesi ad vicarium foraneum maxime pertinebit.

Cautio in monasteriis, & collegiis piis adhibenda.

Si regularium hominum monasterium, aliudve collegium ecclesiasticum, aut domus, vbi collegiatim viuitur, in pestilentiam eiusve suspensionem inciderit, eadem tota ratio & cautio, quæ mox supra demonstrata est, ab epi-

scopo, & præfecto regionario, vicariove foraneo ipsius episcopi nomine ita diligenter adhibeatur, vt omnes qui in eo monasterio, collegiove habitant, nisi aliquos solum peste suspectos esse manifesto constet, ab aliorum hominum consuetudine, commerciove abstineant, & intra monasterii, domusve septa se contineant ad episcopi præscriptum. Eam vero cautionem inter se adhibebunt, vt alter ab altero ita separatim in consuetudine versetur, vt ne contagium contrahere possit.

Quamobrem etiam in hortis tuguria strui expedit.

Verum ne propterea in eorum ecclesia diuinus cultus intermittatur, sed diuina officia in choro, vt moris est, obeant, ita tamen, vt ibi alter ab altero separatim aliquo exiguo spatio interiecto sit.

Missas singuli in singulis altaribus distinctis celebrent, facris adhibitis indumentis, & instrumentis, quæ ex communi sacristiæ suppellectile sumpta, ad suum quisque vsum eo tempore sigillatim, locoque separato seruabit, & custodiet.

Ne vero vllum populo periculum inde existat, a capellis, vbi celebrabitur, & choro aditus ipsius populi secludatur cancellis ferreis, ligneisve, aut alio eiusmodi sepimento.

At ne, dum se intra monasterii septa ab aliorum consuetudine abstinent, quidquam ad victum eis desit, e publico illo sumptu, qui necessario eo tempore ad pauperum sustentationem constitutus est, eleemosynam, vt opus erit, subministrari curandum erit.

Si ecclesiasticorum hominum in eodem monasterio, locove collegiatim viuentium, magnus admodum numerus est, qui peste nomine suspectus sit, nec vero domus habitationisve amplitudo eiusmodi est, vt omnes tuguriis etiam extructis commode separatim habitare possint: expedit, vel eos omnes, qui ex peste, suspicioneve laborant, vel, his relictis, alios recte valentes, suspicioneque liberos ad aliam domum, monasteriumve, aut etiam ad plura traduci, quæ tamen vacua sint, & ita constructa, vt dum curationis, aut suspicionis causa in illis manent, regularem modestiam, ecclesiasticamque ordinis sui disciplinam recte seruare possint.

Hæc

ANNO CHRISTI 1579.

Hæc ipsa cura & cautio adhibebitur, si quando fortasse monialium, in eodem monasterio viuentium, magnum numerum pestis peruaserit.

Sed in earum monasteriis, pestis nomine suspectis, magna ab episcopo cautio adhibenda erit, ne ex ea occasione intra septa monasterii aditus sit sine necessaria causa.

Nec vero extra clausuræ septa, sineve egrediendi facultas, nisi urgente, necessariaque item causa, monialibus permittatur.

Si vero aliquando necessitas efflagitat, vt illæ intus visitentur, aut inspiciantur: hoc ne a viris fiat, sed a feminis honestis, curabit episcopus.

Hoc ipsum itidem seruabit, si quando monattorum opera, aut alia eiusmodi necessaria erunt.

De baptismo infanti, peste laboranti, suspecto ve ministrando.

INFANS nuper natus, peste laborans, aut eo nomine suspectus, quia a matre, pestifero morbo affecta, ortus est, quamprimum ob instans mortis periculum a sacerdote, peste laborantium curam gerente, infusionis ritu baptizabitur, aliis statis ceremoniis tunc non adhibitis. Si sacerdos abest, idem confestim ab alio præstabitur, qui præsens baptizandi formam norit. Nec vero compater adhibeatur, aut talis, qualis infans est, compater, aut commater asciscetur, nempe ex morbo laborans, aut ex eadem causa origine suspectus, nisi alii, qui liberi sunt, suspitione contagionis deterriti, id munus refugerint. Postea, si infans superstes erit, quamprimum ab omni suspitione liber erit, in ecclesiam parochialem suam sacerdoti paracho offeretur, qui ex ecclesiæ instituto reliquas stas ceremonias ei adhibebit.

Idem in baptismo seruabitur infantum, qui expositi, dubium est, an pestilentia suspecti sint. Hoc ipsum quoque præstabitur in baptismo infantum, qui non ita manifesto suspecti videntur, quales ii sunt, qui e mulieribus bene valentibus nascuntur, quæ tamen ex aliqua suspitione vel domi inclusa, vel ad loca publicæ curationis perductæ sunt, quoniam vel in loco suspecto fuerunt, vel cum homine suspecto consuetudinem habuerunt. Sacerdotes locorum curationis publicæ, quibus baptismum ministrarint, eorum, & parentum nomina, & reliqua de more in librum

certum referant : quem deinceps a pestifera lue purgatum ad archiuum episcopale ferant. Vniuscuiusque autem, quem baptizarint, baptismum exscriptum proprio etiam eius parochio tradant: quem etiam, cum primum inde illi emittuntur, certiozem faciant de ceremoniis reliquis, quas non adhibuerint, vt ille in parochiali ecclesia rite suppleat.

Officia confratrum caritatis, & collectio eleemosynarum, ac distributio.

SCHOLÆ caritatis homines parochio describendis parochiæ pauperibus operam nauabunt, quos semel diligenter descriptos, sæpe generatim recognoscent.

Qua in recognitione si quid vel addendum, vel mutandum viderint, id parochio nuntiabunt; qui in descriptionis libro notabit, quod eo in genere opus erit, & episcopo etiam referet.

Idem singulis diebus sedulo pauperes inuisent, eosque præsertim, qui peste tabescunt, suspectiue sunt.

Si quos inuenerint, qui recenter in morbum incidierint, quive spiritualis alicuius adiuuenti indigeant, de iis eundem parochum certiozem facient.

Ipsi vero sollicito studio in id incumbent, vt quæ ad corporis vsum necessaria sunt pauperibus, pesteque affectis, vndique conquirant. Vt autem omni ex parte cumulatio caritatis subsidia comparent, cum ad episcopum, tum ad præfectos regionarios, vicariosve foraneos, & parochos per fugium sæpissime habebunt: quorum etiam auctoritate ad omnem eleemosynæ, piique subsidii conquisitionem, atque apparatus vtentur; sæpe etiam magistratum, & decuriones conuenient, vt opus erit.

Id parochus præter cetera maxime parochiales suos cohortabitur, vt his præsertim pestilentia temporibus, omni commiseratione dignis, quantam maximam per facultates possunt, eleemosynam conferant ad subleuandas necessitates, non solum peste laborantium, suspectorumve, sed aliorum etiam omnium, qui rerum inopia premuntur.

Quam ob causam singulis hebdomadis, semel atque adeo sæpius, rariiusve, prout necessitas vrget, parochialiumque opes ferunt, viciniam suam, adhibitis caritatis sodalibus, in omnes partes obibat, omnique studio, & caritatis

ANNO
CHRISTI
1579.

pia contentione eleemosynam, quæ in eorum miserabilium usum erogetur, ab omnibus efflagitabit.

In ecclesia præterea parochiali, in omnique vicinæ parte, præsertim pro foribus eorum, qui peste infecti, suspecti sunt, capsulas aliquas duabus clauibus inter se diuersis singulas clausas, certoque signo, quod præcipuum episcopus constituerit, notatasque & distinctas publice proponet atque affiget; in quas oblata eleemosynæ eo nomine coniciantur. E clauibus illis duabus vnâ ipse parochus, & alteram ille ex confratribus caritatis asseruabit, quem episcopus, præfectusve, vel vicarius foraneus delegerit.

Si qua in parochiali vicinia complures sunt, vel pestifera labe inquinati, vel suspecti, vel alii inopes homines, quibus aliunde non satis succurri possit; parochus ad episcopum confugiet, cuius concessu in finitima etiam vicinia parochiali capsulam eleemosynæ proponere, aut alia ratione subsidia caritatis comparare possit ad illorum sustentationem.

Vt autem necessario eo tempore pauperum egestati vndique succurratur, eam facultatem, si ita necessitas tulerit, episcopus aliquando permittet, vt piorum locorum præfecti, curatoresve eleemosynarum, quas certo præscripto tempore dari moris est, distributionem anticipent, vt pote quæ eleemosyna semestri, aut longioris temporis spatio in egentium usum erogari consueuerat, ea omnis duobus, tribusve mensibus, aut breuiori tempore, prout opus erit, distribuatur.

Ea autem cautio adhibebitur, vt ne eleemosynæ distribuendæ ratio, atque usus sine legitima auctoritate, & facultate vnquam immutetur; Verbi gratia, quod puellis, virginibusve nuptui dandis in dotem pia liberalitate erogari solet, aut debet, ne in panis eleemosynam, aliudve genus conuertatur.

Nec vero piorum locorum prædia, aliave bona immobilia hypothecæ, pignoriue dentur, aut alienentur contra ac testatorum voluntate, Canonum iure, pontificiis constitutionibus, & Conciliorum, aut Synodi prouincialis nostræ primæ decretis cautum est.

Omnis eleemosyna, quæ a caritatis confratribus con-

Concil. Tom. 36.

Dddd ij

geretur, de parochi, aut præfecti regionarii, aut vicarii foranei consilio & assensu, in eorum hominum vsum necessarium erogabitur.

ANNO
CHRISTI
1579

In eleemosynæ autem erogatione habebitur ratio cum in primis inopiæ, paupertatisque sacerdotum & monasteriorum cuiusvis generis, & ordinis, tum hospitalium ædium, locorumve, quæ intra parochialis vicinæ fines sita sunt.

Quibus sacerdotibus, & monasteriis, ex arario etiam publico, aut censu, vnde reliqui pauperes sustentantur, necessaria alimenta subministrari oportebit, cum ob alias causas, tum quia publico ecclesiæ nomine religiosi illi homines quotidianis sacrificiis, supplicationibus, diuinorumque officiorum cultu, & moniales etiam sacra lacrymarum vi, peccatorum deploratione, gemitu, vigiliis, ieiunio, atque assidua oratione, Dei iram afflictissimo illo tempore placare contendunt.

Cauebit autem parochus, ne rei cuiusquam, quæ ad corporales quorumvis hominum, etiam peste laborantium suspectorumve, necessitates pertineat, præcipuam curam præcipuumque onus sibi suscipiat, quo retardetur, aut impediatur, quin proprium curæ suæ officium exequatur: quod totum in rerum spiritualium procuratione, atque administratione versari in primis debet. Ideo ab ordinario munere eleemosynæ distribuendæ, subventionisque publicæ erogandæ abstinebit.

Si quo autem in loco, & pauperum ingens necessitas, & penuria hominum, vt id muneris recte gerere possit, aliquando hoc suadebit, vt istiusmodi pondus ipse suscipiat, ac sustineat, ad episcopum adibit, cuius facultate illud subeat ac gerat.

Adhibere autem secum semper studebit pios aliquot parochialis vicinæ homines, aut confratres caritatis, quos tum adiutores, tum etiam testes fidelis dispensationis habebit.

Hoc etiam ipsum & præfectus regionarius, & vicarius foraneus exequi, præstareque curabunt.

Vt omnis eleemosyna, quæcumque sit quæ colligetur, quibus oportet, recteque distribuatur; nec vero imprudenter vsurpetur, atque absorbeat ab iis, qui aliunde

ANNO
 CHRISTI
 1579.

cum habeant vnde viuant, iniqua illa vsurpatione exitium animæ suæ pariunt, & vitæ periculum illis præbent, qui summa rerum omnium angustia premuntur; ideo regionarius præfectus, vicarius foraneus, visitator episcopalis, & parochus in primis omni opportuna ratione, vbicumque sunt, qui pestis, suspicionisve causa domi inclusi, aut etiam inopiæ nomine illam etiam pro foribus, aut de fenestris effragitant, istos, & aliquando populum vniuersum, prout occasio tulerit, id grauitè monebit, docebitque peccati mortalis vinculo irretitos teneri, si qui sunt, qui consequendæ elemosynæ causam aliquam prætexunt, & assimulant, atque adeo, si quam eo nomine, & causæ simulatione consequuntur, plane restituere debent.

Quamobrem grauissime peccabunt, quicumque elemosynam capient, illis egentibus hominibus solum constitutam, qui aliunde certo reclusionis, aliove præstituto tempore non habent, vnde victum sibi parent; si re vera ipsi in eo paupertatis statu non sunt: nec vero eam elemosynam sine conscientiæ offensione & labe retinere vlllo modo poterunt, præsertim, si ipsius elemosynæ curatores aliqua significatione rationeue præcauerint, se constituisse iis tantum, qui ea inopia, paupertateve premuntur illam distribuere.

Cura præstandæ, & exercendæ pietatis in locis publicæ curationis, ac domibus oclusis.

IN omni triuio crux loco decenti erigetur, ad quam orantes & precantes spectent.

Ibidem, ad episcopi præscriptum, altaria extruantur, in quibus Missæ sacrificium offeratur; ita vt qui sacerdos, etiam regularis in illis obtulerit, celebraueritve episcopi iussu, satisfecisse censeatur muneri, quo adstrictus est, celebrandi in alio cuiusuis ecclesiæ altari.

In capella domus hospitalis, locive publicæ curationis perpetuo sanctissimum sacramentum asseruetur, cui lampas accensa præluceat.

In qua capella sacerdos, qui spirituali curationi præest, aliquando orationem sine intermissione instituet, religioseque atque ordine haberi studebit.

Vbi ob pestilentiæ propagationem, obitumve, vel ægritudinem sacerdotum, defunt, qui spirituales peste lan-

guentium, vel suspectorum curam sustineant, gerantve, vt quam diligentissime conquirantur, vicarius foraneus in dioecesi episcopum certiore celerrime & sapissime faciet, praefectus in ciuitate: interea vero eorum curam parochis, aliisve sacerdotibus probatis, qui proxime habitant, magnopere commendabit.

ANNO
CHRISTI
1572.

Idem officium praestabunt, si quando ob suspicionem pestis in parcho, vel etiam infectionem inciderit, vt scilicet alium sacerdotem in eius locum substituatur, qui parochialis curae partes necessario tempore exequatur, quas ille per suspicionem iis, qui suspicione carent, praestare minus potest.

Cum nemo sacerdos est, qui publici tuguriorum loci curationem gerat, hoc saltem curabitur, vt in die festo, & in hebdomada etiam certis aliis diebus eo loci aliquis sacerdos ecclesiae, aut vicinae parochialis Missae sacrificium in oratorio ob eam causam extra tuguriorum septa extructo offerat. Si vero ne id quidem fieri potest, quoniam nemo alius sacerdos est, nisi vnus tantum parochus, hic ipse aliquando per hebdomadam eo se conferet ad Missae sacrum celebrandum.

Vbi in eo tuguriorum loco sacerdotes plures sunt, tum id curabunt, vt omnes quicumque ibi sunt, Missam spectent, audiantve; tum ipsi ob eam causam inter se rationem inibunt, vt cum praesertim vna tantum capella sit, alius bene mane, alius paulo tardius Missam celebret; aut certa alia hora commodiore id quisque praestet.

Praecipue parochus hoc valde curabit, vt si quando vel vniuersi ciues, vel aliqua vicinia, familiave parochialis domo egredi prohibentur; omnes & singuli, antequam se in suis quisque domiciliis per illud dierum spatium includant, peccata confessi, sacram communionem sumant. Si vero praetemporis exiguitate id tunc non praestabunt, praestent saltem eo ipso ineunte tempore, & deinceps praeterea singulis hebdomadis, aut quintodecimo quoque die, prout se illis per alias occupationes posse sacramenta ministrare viderit.

At pro curae suae ratione, quae ad agrorum salutem spiritualia adiumenta spectant, haec omnibus aliis anteponet.

ANNO
CHRISTI
1579.

Certam aliquam Christianæ vitæ normam eo tempore, cum populus intra domesticos parietes aliquamdiu se continet, pastoralibus literis episcopus commonstrabit, vt quotidianas habeat pietatis Christianæ exercitationes, quibus perpetuum cursum teneat in via salutis.

Pietatis autem ea officia proponet patribusfamilias, vt non solum mane, sed vesperi, & meridie, singulisque horis ac momentis habeant spirituales exercitationes, in quibus omnis familia pie versetur.

Quamobrem, præter cetera, libros in singulas familias introducendos curabit, non solum eos, quos supra commemorauimus, sed sacrorum biblicorum partem aliquam, vtpote historiam Iob, Tobix, epistolam sancti Iacobi, & volumen præterea de vitis sanctorum: e quibus seliget præsertim vitam sancti Sebastiani, sancti Gregorii magni, sancti Rochi, sancti Macarii, sancti Eutychii patriarchæ Constantinopolitani, sancti Nicolai episcopi, sancti Bernardini Senensis, qui omnes pestilentix documenta, & exempla præbuerunt sanctissimarum virtutum.

Ad alias religiosas orationes introducet certos psalmos, & hos potissimum, nempe psalmum sextum, decimum, sextum, vigesimumquartum, trigessimoprimum, trigessimuseptimum, quinquagesimum, septuagesimumoctauum, centesimumprimum, centesimum item, & vigesimumnonum.

Stata præterea illa oratio parochi, & sacerdotis, quæ in singulos dies septies certis horis adhibebitur, etiam a custodibus & ministris instituetur in omnibus tuguriorum septis, hospitalibus ædibus, singulis familiae inclusæ domiciliis, omni loco, & publice, & priuarim.

Quæ oratio vt recte religioseque peragatur, curandum est diligenter ad episcopi præscriptum.

Itaque orationis huius signum in vniuersi, vel partis populi reclusionem, dabitur campanis primariae ecclesiae, collegiatarum item, tam regularium, quam sæcularium, si quæ ibi sunt, dabitur. Itidem in ecclesia parochiali fiet, cuius vicinix homines, familiaeue aliqua, contagionis nomine suspectæ, domi se continent.

Itidem fiet percussione paruulæ campanæ hospitalis, aut alterius loci curationis publicæ.

Signi ratio hæc feruabitur, vt distincto certo temporis spatio, nempe secunda quaque hora, aut longiori, breuiorive interuallo, prout dies contractiones, vel longiores sunt, septies in die campana pulsetur.

Initio orationis significandæ percussio campanarum fiet, vt de more fit, cum salutationis angelicæ, quæ Aue Maria dicitur, signum datur; postea continenter per horæ quadrantem, certis campanæ ictibus, breui interuallo distinctis, eiusdem significatio fiet, quæ sono terminabitur, vt oratio vespertina solet. Dum vero campanis pulsatur, litaniæ, supplicationesve ad episcopi præscriptum concinentur, recitabunturve, ita vt vel e fenestris, foribusve ædium ab vna parte sint, qui illas præcinant, & vicissim ab altera, qui religiose succinant, & respondeant. Quod sibi ita præstari non potest, intus in ædibus ipsis, loco omnium communi, aut vbi optime potest, statis illis significationis horis præstabitur.

Quam ob causam in vnaquaque vicinia, vbi hæc precatio horaria celebrabitur, vnus, pluresve ecclesiastici homines, aut si tales non adsunt, alii pii viri, orationis vsu instructi, ad fenestram, foresve ædium adhibebuntur, qui stata quaque hora, qua significatio fiet, orationis huius institutum, atque vsu recte, riteque moderentur & dirigant, & eius studium in horas fere singulas ardentius excitabunt.

Curabit præterea parochus, vt diebus saltem festis, vbi sunt qui bene norint, de beata Maria virgine officium precum horarium statis illis septem horis distincte recitent.

Sæpe euulgabit, atque edicet, quo fidelium mentes ad huius precationis vsu, studiumque inflammet, indulgentias eo nomine concessas.

Ac præterea quidem vnicuique parochi, & sacerdoti, breuium illorum librorum, quibus episcopi iussu certæ preces, & litaniæ, eius orationis causa editæ continentur, copia fiet, & gratis aliquo modo suppeditabitur, vt parochialibus suis, & aliis, prout vsuenerit, recte distribuatur.

His, atque adeo aliis omnibus pietatis exercitationibus parochus, aliive sacerdotes, curationi spirituali præfecti, homines, sibi commissos, tempus in domibus occlusis, aliisque locis tuguriorum salutariter & religiose consumere studebunt quam diligentissime, vt ne otio tabescentes

ANNO CHRISTI 1579. scentes procliuius prolabantur ad Dei offensiones, & ad turpia flagitia.

Cura disciplinae morum in eisdem locis.

PAROCHVS, animarumque curator, & alii item sacerdotes, curæ spirituali in locis præfecti, vbi infecti, suspective morantur, caritate paterna, & diligenti studio videbunt vitam, mores, pietatem, & religionem non modo eorum, qui pestis morbo suspecti, in hospitalibus, publicis domiciliis, aut intra tuguriorum septa sibi commissa, habitant, & illorum qui præsertim reclusi intra parochiæ suæ fines in priuatis domiciliis manent, sed monachorum, & famulorum, & ministrorum, quicumque illis operam nauant, & eorum præterea, qui in illorum custodia collocati sunt.

Mulierum pudicitia, & adolescentum honestati prospicient, qui intra ea septa, hospitalesve domos, aut domicilia priuata inclusi degunt.

Præcipuam autem curam suscipient & sustinebunt puellarum, virginum, & feminarum, quæ vel parentibus, vel coniugibus mortuis, discrimini, & periculo pudoris, ac pudicitia magis obnoxia atque exposita sunt.

Eas senioribus feminis, & spectata honestate, pietatisque studio insignibus, quæ in illis locis morantur, diligentissime committent, quasque in manum tradent, & commendabunt omni caritatis officio.

Pupillorum item, præsertim infantum, curam gerent, eamque potissimum rationem habebunt, vt certo loco separato, dum in publicæ curationis domiciliis, locisve sunt, pie, recteque educantur.

Cura eorundem erit hæc etiam, vt, quoad eius fieri potest, a feminis mares vbique separatim degant, præterquam si qui sunt eiusdem familiae.

Curabunt præterea, vt non solum euitanda contagionis, & honestatis in primis tuenda causa, qui in vno cubiculo, tuguriolove degunt, nullum suspectum commercium, consuetudinemve habeant cum aliis, qui vel sunt diuersæ familiae, vel in alio diuerso tugurio, cubicolove manent.

Sæpe fit vt in iis curationis publicæ locis non modo palam, sed occulte futuri matrimonii sponsiones fiant:

Concil. Tom. 36.

Eccc

ideo episcopus curabit; vt qui in illis locis, aut paulo postquam inde egressi sunt, matrimonium conficere volunt, illis statim denuntiationes cum in ecclesia parochiali, tum eo etiam loci, vbi inclusi pestis causâ sunt, aut paulo ante fuerunt.

Ne quid vero de matrimonio contra agatur, quam Tridentina sanctione præscriptum est, ideo quamsepiissime illa in locis publicæ curationis promulgetur, atque exponatur.

Ne præterea puellæ in fraudem inducantur, omnis alia diligens ratio per parochum, sacerdotemve, qui spirituali curationi præest, adhibebitur.

Vbi aliqua, vel concubinatus, vel vitæ turpis suspicio suborietur, aut indicium existet, de hac re omnis parochus, sacerdosve, spiritualis curæ præfectus vicarium foraneum, aut præfectum regionarium, & hi episcopum certiores statim faciant; vt in tempore, primum re inuestigata, cum remedium opportunum periculo adhibere possit, tum flagitiosa vita, omnique vitio diffuens, reprimitur, & coerceatur.

Illæ vero morum corruptelæ, quæ in iis locis magna cum Dei offensione vulgo existere solent, quales sunt, comestiones, exhilarationes, cachinnationes, inhonestæ congressiones, obscœnæ colloctiones, detractiones, maledicendi vsus, ludificationes, gestulationes, lusiones, ludi aleatorii, saltationes, tripudia, crapulæ, comotationes, congressusque illi, tot peccatis coniuncti, omnesque demum turpes actiones, vt tollantur, radicitusque extirpentur, iidem sacerdotes, & priuatis colloquiis, & concionibus, & suasionibus, & cohortationibus, & omni officii genere agent plane diligenter.

Quod si iis rationibus assequi non poterunt, quod ex disciplina Christianæ vsu erit, episcopum ipsum adibunt, qui offensionibus eius generis omni via occurrat.

Quam ob causam, quo diligentius scilicet idem episcopus nota atque explorata habeat quæcumque in iis locis ad morum emendationem, correctionemque opus erunt; certos etiam aliquos laicos homines, Christianæ, sanctæque disciplinae studiosos, non modo in tuguriorum finibus, hospitalibusque ædibus publicis, sed in omni pa-

ANNO
CHRISTI
1579.

rochia secreto constituet, qui omnia inhonestæ, turpisque vitæ pericula, flagitiosas actiones, & corruptam omnem eorum disciplinam, qui ibi degunt, prudenti exploratione diligenter indagent, quæque in offensa esse viderint, de iis vel episcopum ipsum, præfectumve regionarium, vel vicarium foraneum, vel parochum, vel sacerdotem etiam curatorem sæpissime, atque adeo quotidie, si opus erit, certiores facient.

Quæ disciplinæ ratio parochis, & sacerdotibus curationis publicæ tenenda sit.

PAROCHVS, & sacerdotes curationis publicæ cum diligentem in aliis morum speculationem, curam, exercitationemque pietatis adhibuerint; hoc etiam maxime studebunt, vt ipsi pie, sancteque viuendi studio, omnique religionis officio, atque omni documento, & exemplo ceteris omnibus præluceant, ac summa quidem cautione in eo vtantur, vt non modo quidquam non offendant, peccentve, sed ab omni peccati suspitione plane liberi sint.

Omni igitur intima, & externa pietate in illis publicæ curationis locis seruiant Dei gloriæ, cuius religiosus cultus perpetuo ob eorum oculos versari debet.

Studio caritatis, quæ in eorum animis fixa semper inhæreat, agent omnia.

Quo studio ducti, & curæ susceptæ officio commoti, longe ab iis actionibus refugient, quæ offensionem, aut mali suspitionem parient.

Cauebunt, ne eos, qui peste, suspitioneue laborant, ad testamenti factionem, aut ad aliud vltimæ voluntatis genus, ne agnatis quidem illorum flagitantibus, vltimo modo inducant, atque impellant: nisi aliquando vel Christiana caritas, vel propinquorum status, commiseratione dignus, aliter suaserit; tuncque si temporis spatium datur, rem ipsam, vt est, cum episcopo, aut præfecto regionario, aut vicario suo foraneo communicabunt.

A testamenti, codicillorum, donationis, & alterius id generis vltimæ voluntatis conscriptione abstinebunt, nisi vrgens necessitas aliter deposcat, cum alii scilicet æque idonei non sint, neque aliunde acciri possint, qui con-

scribant: tuncque vt auaritiæ, & sordidi quæstus suspicio-
ni occurratur, testes, quoad eius fieri potest, auctoritate,
& vitæ moribus insignes adhibebunt.

ANNO
CHRISTI
1579.

Idem præstabunt, si quando aliorum pecuniam, supel-
lectilemve asseruandi, aut in aliquem vsu erogandi, cu-
ram suscipient.

Speculatio in ministris publicæ curationis adhibenda.

PAROCHVS, & sacerdos, qui in hospitalibus, publicis
ædibus, locisve tuguriorum spiritualem curam gerit, hæc
diligenti speculatione videbit:

Primo, vt eorum locorum præfecti, curatores, ceteri-
que omnes, qui vel operam vel officium, vel famulatum
in illorum hominum curam, subleuationemque confe-
runt, ne quid negligant, prætermittant, deserantve, quod
ad operæ, curæ, officii, ministeriive suscepti partes attinet.

Vt ne quid præterea committant, quod illis fraudi, &
detrimento sit: quodque pia sollicitudine, & sincera cura,
quam nauare debent, indignum existat.

Quare ipse parochus, sacerdosve præcipua capita, mox
infra demonstrata, in primis animaduertet, in quibus scili-
cet frequentes eorum offensiones esse solent:

Vt potissimum illi ipsi, quicumque sint, caritatis studio,
non negligenti opera, non languescenti ministerio, nec ve-
ro immodeste, non petulanter, non proterue, non contu-
maciter exequantur debiti officii partes.

Vt mulieris morbosæ, suspectæve corpus, aut cada-
uer dumtaxat inspiciatur cum necesse maxime est. Et ve-
ro inspectioni necessarii solum ministri interfint, vt po-
te medicus, chirurgus, mulier aliqua, & alius præterea
nemo.

Vt inspiciendis item marium corporibus ministri tan-
tum adhibeantur, qui videlicet necessarii sunt.

Videbit item parochus, sacerdosve, vt præfecti, vespil-
lones, vicinix curatores, quos antianos dicunt, aliique mi-
nistri, nihil omnino pecuniæ, muneris denique extor-
queant, cum vel domicilia clauduntur, vel aperiuntur, vel
alia quauis occasione, modove.

Vt ne pecunia, resque aliqua, aut supellex peste lan-
guentium, vel suspectorum, vel mortuorum diripiatur,
dissipeturve vnquam, & maxime cum vel domo edu-

ANNO
 CHRISTI
 1579.
 cuntur, vel moriuntur, vel in sepulturam traduntur, vel eorum domicilia, aut eorum supellex ad loca purgationis exportatur.

Vt qui ad loca publicæ curationis perducuntur, vehunturve, non vesperi, aut sub noctem, sed bene mane, si fieri potest, perducantur, asportenturve; quo sacerdotibus, qui in iis curationis locis resident, temporis spatium detur audiendi eorum confessiones, & alia, quæ domi non susceperant, spiritualia adiumenta ministrandi, antequam nox aduentet, in qua, vt plerisque accidit, morte eripiant.

Vt ne eodem curru, vehiculove mortui simul, & viui, aut morbo tabescentes vna cum his, qui solum suspecti sunt, asportentur; si modo tamen suspecti non illi quidem sunt, qui sua sponte morbo affectis operam, curam, & studium nauent.

Vt hæc ipsa cautio diligensque distinctio in exportanda, importandave supellectile adhibeatur, vt illa scilicet, quæ peste languescens est, distincto curru, ac separatim vehatur ab ea quæ suspecti hominis est.

Ideoque curandum erit, vt vehicula plura, quæ ad eum distinctionis vsum satis sint, in tempore apparentur.

Vt iis, qui ad loca publicæ curationis domo abducuntur, temporis spatium detur colligendi pecuniam suam, supellectilem disponendi, constituendique ceteras res domesticas; ita tamen, vt ne diuturnior mora fraudi sit, & detrimento valetudini publicæ.

Vt spatium etiam detur colligendi sarcinulas, & aduehendi secum lectum, culcitræ stramentitias, lodices, linreamina, tegetes, storeasve, vestes, & alia id generis vsui necessaria. Sin autem ab initio tempus non habuerunt, detur postea, adhibita custodia, vt moris est, & cautione.

Vt euitandæ contagionis causâ, tuguria morbo languentium, aliquo interiecto sepimento, vere ab illis seiuncta sint, quæ suspecti habitant. Eadem cautio adhibeatur tuguriorum, vbi sunt minus suspecti, vt separentur ab iis, qui grauissime suspecti sunt. Itidem de conualescentibus.

Vt ordine describantur certo libro quicumque ad loca publicæ curationis abducuntur.

Quæ descriptionis ratio vniuscuiusque tugurii, cellæ-

ve numero respondeat, vt singuli a parochio, sacerdote constituto, medico, chirurgo, ceterisque ministris, facile & distincte inueniantur.

Vt ob eam ipsam causam, quoties qui recens ad loca curationis venit, aut inde abit, aut de vno in alterum commigrat, id omne eisdem ministris significetur, & sacerdoti præsertim, vt ministerii sui partes ei præstet.

Vt in vniuscuiusque tugurio, cubiculove, ad lectum sternendum, quoad eius fieri potest, satis paleæ sit, culcitra item stramentitia, & cento, lodixve.

Vt quibus, vel ex morbo laborantibus, vel suspectis, lectus, stramentis laneis, aliaque supellectile apparari, & sterni debet, ii, pro ratione, statuque personarum, illud ipsum commodum consequantur, & ministri item publice ad locum curationis constituti.

Vt iisdem ministris, aliisque recte valentibus victus certa ratione suppeditetur, quæ satis sit.

Vt ægrotis item statim hora subministratur, quibus etiam ratio adhibeatur cibi, qualis sit, & quantus, & quo item modo præbeatur.

Vt medicinæ, medicamentave in tempore certisque præscriptis horis, & ordine apparentur, conficiantur, & præbeantur.

Vt & vestes, & supellex, & tuguria, cubiculave, quæ ex asseribus constructa sunt, vbi peste infecti, suspective manserunt, aut mortui sunt, prout opportunitas tulerit, diligenter purgentur. Illa vero tuguriola ex paleis inflammantur, nec vero vsui sint aliis, qui solum suspecti sunt.

Vt ea ipsa tuguriola, cum opus est, palea recenti, cum intrinsecus optime circumuestiantur, tum extrinsecus recte vndique obtegantur, vt ne quando pluuia influat.

Vt in mortuis efferendis, & sepeliendis nihil contra agatur, fiatve, quam de efferendi, sepeliendive modo, & de loco, vbi sepeliendi sunt, episcopus statuerit.

Vt vero hæc omnia in executionis vsu recte inducantur, parochus, omnisque alius sacerdos, quicumque intra tuguriorum septa curam gerit, præfectus regionalis, & vicarius foraneus, vt diligentissime poterunt, curabunt, crebris cohortationibus, assiduisque admonitionibus, omni caritate plenis, atque adeo, vbi opus est, re-

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
CHRISTI
1579.

prehensionibus. Et omni præterea paterno officio cum illis aget, ad quos summa curationis spectat, vt ordine, & quam rectissime cuncta gerantur. Quod si ne his quidem officiis, quidquam adiumenti ad rem optime administrandam non afferent; per fugium, vt primum possunt, ad episcopum habebunt, cuius consilio, studio, ope, & auctoritate, etiam apud magistratum, vt opus erit, si quæ perperam aguntur, ad rectam normam redigantur.

Visitationis officium multiplex.

EA omnia, quæ paulo ante, & mox infra demonstrantur, vel ad cautiones, vel ad curas, vel ad pietatis exercitationes, vel ad hominum mores, vel ad sacerdotum in primis vitæ honestatem, & disciplinam pertinent, vt rectam omnem executionem habeant; hoc præfecti regionarii, aut vicarii foranei, alique episcopales visitatores videbunt, curabuntque diligentissime.

Quare loca publicæ curationis frequenter, vel quotidie potius, cum opus erit, visitabunt, cunctaque perspicient, atque explorabunt, tum quæ ad peste languentium, suspectorumve, aut animæ salutem, aut corporis curationem spectant, tum etiam quæ de eo genere omni speciatim, vniuersæque conscripta sunt.

Ac si quid vel deesse, vel in aliqua re peccari, offendive viderint, ad ipsum episcopum referent: qui de omni cautione, cura, piaque exercitatione, & disciplina sollicitus, in omnium executione, vt opus erit, studiosè euigilabit.

Episcopus vero frequens in eo erit, vt vniuersos & fere singulos, peste vel infectos, vel suspectos inuisat, paterna caritate consoletur, episcopali liberalitate, & eleemosyna, quam manu sua præbebit, subleuet, si quos inopia laborantes viderit: documenta opportuna det, atque accommodata ad sancte, & cum Dei voluntate congruenter vitam agendam, mortemque fortiter, Christianoque more in Domino obeundam.

Crebro item familias, quæ domi ob suspicionem se continent, breui sermone alloquetur, & ostendet in primis quæ vnicuique agenda sint, quæ rursus fugienda.

Sape præterea in diocesis loca infecta, suspectave, excurret, cunctaque oculis, paterna caritate incensus, lustrabit, vt populo suo afflicto, perculso, & pene prostra-

to, consolationes, remedia, subsidia, & alia episcopalis dilectionis officia adhibeat & præstet.

ANNO
CHRISTI
1579.

Non visitatores solum, sed alios etiam sæpe mittet, qui hæc eadem officia præstent.

Præfectorum, curatorum, & ministrorum publicæ curationis operam, studiumque excitabit.

Si quos negligentes, & delinquentes in officio compererit, cum iis non modo cohortatione, monitione, sed aliquando etiam seueriore obiurgationis acerbitate aget: vt sui quique muneris partes recte, diligenter, & salutariter exequantur.

Si vero aliquando monitos obstinate operam dare cognouerit, vt contumaciter, maleque agant; vt isti ab officio suscepto amoueantur, curabit atque efficiet.

Monattorum vitia, quæ in eo genere hominum grauißima inesse solent, increpabit acerrime. Sique hac via non succedet, vt in officio recte agendi se contineant, illam aggredietur, vt magistratus pœnas reposcant flagitiorum quæ admiserint.

Et quoniam per episcopales occupationes omnibus locis præsens adesse non potest, eam etiam rationem aliquando inibit, vt ad populos literas pastorales scribat, quibus illos consoletur, confirmet, & excitet ad optima quæque, prout occasio tulerit.

Cura spiritualis sigillatim unicuique peste affecto, vel suspecto, a sacerdote adhibenda.

VBI primum parochus, aliusve certus sacerdos constitutus, aliquem, curæ suæ commissum, pestilentia morbo laborare certior factus est, eum, vt celerrime potest, paterna caritate inuiset, atque in primis diligentissime pœnitentiæ sacramentum ministrabit, & alia deinceps omnia adiumenta spiritualia ad animæ salutem.

Quamobrem diligenter plane cauebit, vt ne, cum morbi, ex quo aliquis laborat, vis, suspicionem pestilentia præbeat, falsa inanique spe ductus, eum diutius in vita permansurum, id culpæ contrahat, vt absque sacramentis ille discedat. Itaque hoc præsertim nullo modo prætermittet, quin pœnitentiæ sacramentum, mora non interposita, ministret.

Sacram autem eucharistiam, nisi ob vomitû, aliudve im-

pedi-

pedimentum necesse est, aliquid moræ interponi) quamprimum pro viatico ægrotati, etiam si cibum sumpserit, omnino ministrabit; nisi manifesto apparet, illum a morbo conualescere: pestilentia enim ægrotans in eo statu versatur, ut timendum sit, ne vel ad punctum temporis mortem obeat.

Quare extremæ etiam vnctionis sacramentum, sine cunctatione moraque ei ministrare poterit.

In sacramento pœnitentiæ ministrando videbit, ut facultate, vel episcopali, vel etiam pontificia, qua etiam a criminibus illis, quæ apostolicis literis, die cœnæ Domini editis, continentur, absolui permiffum erit, prudentissime atque salutariter vtatur.

Denique ægrotanti omnia illa caritatis ministeria & officia præstabit, quæ in extremo vitæ spiritu, aliis, curæ suæ commissis, præstare alias debet.

At vero præterea dum æger aliquo sensu viget, earum pontificalium literarum auctoritate, indulgentiam ei concedet, episcopique nomine benedictionem impertiet.

Consolationes proponet, quibus illum ad bene sancteque in Domino moriendum excitet.

Vbi illum obiisse audierit, eius animæ auxilium feret orationibus, precibus, & in primis sanctissimo Missæ sacrificio.

Eam ipsam diligentiam, quam peste laboranti adhibendam esse, paulo ante demonstratum est, idem parochus & sacerdos in spirituale adiumentum illius conferet, qui ex morbi solum suspitione laborat.

Sed quod ad sanctissimæ communionis ministrationem pertinet, dum ille in suspitione tantum est, semel ab initio eam, non pro viatico tamen ministrabit, & deinceps aliquoties etiam, atque adeo sæpius, aut rarius, pro pietatis studio, quo ille tenetur, proque curæ occupationibus, quibus ipse parochus vel sacerdos distinetur.

Et vero, quamuis paucis ante diebus sacram ei communionem præbuerit, cum tamen indicium eiusmodi erit, ex quo perspicue manifestum sit, atque adeo certum, pestifera labe illum infectum esse, sanctissimum viaticum, etiam posteaquam cibum ægrotans ceperit, sine mora, pro illius præparatione & statu ministrabit.

Quod sane omne ut diligentissime præstetur, videbit episcopus omni accurata exploratione & ratione, quam a præ-

fectis regionariis & vicariis foraneis adhiberi mandabit. Mox item extremæ vnctionis sacramentum ministrare poterit, vt paulo ante narratum est.

ANNO
CHRISTI
1579.

Cura homini ecclesiastico, peste laboranti, vel suspecto, adhibenda.

CLERICALIS ordinis homo, cum in pestem, eiusve suspicionem inciderit, illius maxime præcipuam singularemque curam parochus, aliusque sacerdos, qui in publicæ curationis loco sacramentis administrandis præfectus erit, suscipiet atque geret, ita confestim, atque adeo in primis ad spiritualia auxilia, remediaque confugiens, vt documento atque exemplo suo pietatem laicorum accendat, quo in genere ei propterea nullo sane loco deerit. Quæ vero ad corporis vsum necessaria sunt, ea qua via & ratione supra demonstratum est, satis abundeque eidem subministrantur. Itaque idem parochus cum opus est, id præcipue studebit, vt cum ipse ad illius vsum eleemosynæ aliquid conferat, tum caritatis subsidia ab hominibus tam ecclesiasticis, quam laicis conquirit studiosè, ac præterea, si necessitas vrget, ab episcopo item.

De hominis ecclesiastici pestilentia aut suspitione parochus vrbis præfectum regionarium, eumve, cui tale munus episcopus commiserit; diocesanus parochus vicarium foraneum, vt celerrime potest, & quam diligentissime certiore faciet; at vero episcopum vterque, vt & hic & eorum vnusquisque illa præterea opera, atque officia præstare, aliaque studia ad illius auxilium conferre possit, quæ illa temporum ratio suadet atque deposcit.

Parochus sacerdosve, qui spirituales curam intra loci publicæ curationis septa administrat, si morbo inficitur, aut aliquam eius suspicionem præbet; ei socius, si quem in cura parochiali habet, omnia sacerdotalia ministeria & officia præstabit, ordine, qui mox supra expositus est de cura spirituali vniciue adhibenda. Si vero plures sacerdotes eorum septorum curatores sunt, qui susceptæ curæ munere prior est, ea præstabit, nisi inter illos aliter conuenerit. Vbi autem socius nemo est, aut alius, in partem illius curæ euocatus, iis plane officiis curandum erit vt parochus, qui proximus est, satisfaciat.

Verumtamen ex peste laboranti parocho, nec curæ so-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

cium habenti, sacramenta, præsertim sanctissimam eu-
 charistiam & extremam vnctionem, si ille in diœcesi est,
 ab eius præposito, aliove, qui plebis totius curæ præest, si
 in ciuitate, ab archipresbytero cathedralis ecclesiæ, vel
 etiam ab ipso episcopo, aliove sacerdote, quem sibi ad-
 iutorem eo tempore episcopus ascuerit, vbi nullum in
 mora periculum subsit, ministrari, cum proprium valde
 est, & cum caritatis fraternæ officio maxime coniunctum,
 tum etiam ad parochi languescens consolationem longe
 accommodatissimum. Quod vt in morem vsunque in-
 ducatur, & plane præstetur, hoc episcopus suo in primis
 exemplo studebit.

Ecclesiasticus homo, morbo affectus, aut suspectus, vt
 ad loca publicæ curationis perducatur asporteturve, hoc
 maxime studeat is, cui episcopus id curæ dederit, si modo
 curæ quam gerit, aut officii, cui præest, ratio, vel ætas
 eius ingrauescens, vel alia eius generis causâ aliter non
 postulet: nam iis locis longe melius, quam domi suæ, sub-
 ministrabuntur quæcumque tum ad animæ salutem, tum
 ad corporis curationem necessaria sunt.

Atqui illius perducendi, asportandive ea ratio adhi-
 beatur, quæ eius statui, & ordinis ecclesiastici dignitati
 conueniens est.

Vt ne simul cum aliis, vt vulgo fit, & tamquam vnus de
 populo, sed solus, & vt is, cui præ ordinis dignitate honor
 deferendus est, perducatur.

Vt ne vehiculo, curruve communi asportetur.

Tugurium habeat, quamuis intra aliorum sepra collo-
 catum quo commodius & medici & medicamentorum co-
 piam, aliorumq; ministrorum operam habeat, vt a reliquis
 tamen opere distinctum & longius aliquando separatum.

Diligenter instructum sit storeis, tegetibusve, stramen-
 tis, lecto, culcitrīs stramentitiis, culcitrīs laneis, ceruicali-
 bus, linteaminibus, & omni alia necessaria supellectile.

Is prope habeat famulum, aliumve pium hominem,
 qui operam ei nauet in rebus corporis vsui necessariis.

Ex ministris, qui extra sepra famulatum operamve præ-
 bent, vnum aliquem habeat, qui præcipue ei victum,
 medicamenta, & alias res necessarias opportune extrinse-
 cus apparet.

Eius cura saltem alicui medico & chirurgo, aliive curatori, aut ministro commendetur diligenter ac sigillatim.

Sæpius & ab episcopo ipso & a parocho & a prefecto, seu vicario foraneo, & aliis episcopi etiã nomine visitetur.

Si aliquando acciderit, episcopum pestis nomine suspectum fieri, domi se continebit, quamdiu expedire censuerit. Dum autem se domi continet, si pro suæ speculationis munere, tempore tam necessario, sibi aliquid oculis perlustrandum sit, vt opportunius prospiciat & consulat, in vrbe, diœcesive, foras prodibit, vt opus erit.

De familia autem sua si quis in pestis suspicionem inciderit, eum seruare iubebit quæ de parocho, parochique familia demonstrata sunt.

Sin autem pestilentia afficietur, de eius periculo per capitulum, vel duos priores de capitulo, certior statim fiet episcopus, qui propius abest, & metropolitanus item; cuius erit, fratrem episcopum, ita laborantem, omni sollicitudine & caritatis officio consolari, eique salutaria adiumenta, vt accuratissime poterit, adhibere.

At ne episcopus, si forte in pestilentiam inciderit, vlla ope spiritali in primis destituatur, id sibi subsidii comparabit, antequam pestis in diœcesin irrumpat, vt certos sibi sacerdotes, caritatis zelo flagrantes, spiritalisque vitæ vsu peritos, præsertim ex capitulo, conquirat & paret, qui laboranti ex peste episcopo constanter ministrent quæ ad animæ salutem pertinent.

Is vero, dum æger est, se etiam piis, cælestibusque meditationibus consolabitur, tum spiritalium sacerdotum assistentium colloquiis, atque etiam, si per morbi vim licet, lectione aliqua de sanctis, vtpote Cypriano martyre, Bernardino Senensi, & beato Rocho, & aliis, quorum diuinæ virtutes in pestilentia eluxerunt.

Neque, dum morbo laborat, ex ædibus episcopalibus se alio conferet, sed in iis persistet; vt si forte obeat, clero & canonicis, præsertim ecclesiæ cathedralis, id quod sanctissimi episcopi religiose fecerunt, tum reliquis, etiam extremum fere spiritum agens, salutaria monita tradat, atque in statione sua episcopali, quemadmodum episcopum decet, ex hac vita migret ad Dominum.

Erit autem capituli cathedralis ecclesiæ præ omnibus,

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO CHRISTI 1579.
dum ille in pestis ægritudine est, supplicationi instare; ac præterea vicarii generalis, orationem sine intermissione in vrbe, diocæsique indicere & habere, vt pro eo, communi omnium parente, precatio assidua, religiosaque ab vniuerso clero, populoque habeatur ad Deum.

Cura adhibenda vbi quis conualescit a peste, aut ab eius suspitione liberatur.

IN eam etiam curam totus incumbet parochus, vt omnes & singuli, qui a morbo conualescunt, aut a pestis periculo, suspitione liberi euadunt, tunc maxime fixa animi deliberatione propositoque vere nouæ vitæ suscepto, & diligentissime, religioseque discussa conscientia, peccata omnia, quæcumque in antea acta vita admiserint, probato confessario sacerdoti confiteantur; si quando pestis initio id minus præstiterint.

Vt sanctissimorum sacramentorum frequentem vsum adhibeant.

Vt precatationis, & orationis assiduæ, & frequentis, præsertim matutinæ, & vespertinæ item, vsum & consuetudinem suscipiant, aut susceptam retineant perpetuo.

Vt alia Christianæ religionis officia, quibus vitæ spiritualis studium exardescit, amplectantur & colant diligenti exercitatione.

Vt ab omni male agendi consuetudine, ab omnique peccandi occasione sese abducant; hominum, qui vitiorum, flagitiorumque impuritate inquinati sunt, commercium, & familiaritatem refugiant; & peccatorum, in quibus antea prauo quodam vsum versati sunt, seminaria præcidere studeant.

Alia præterea grati animi officia illis commonstrabit, quæ infra, cum de peste extincta agitur, vberius explicata sunt.

Quoniam autem sæpe fit, vt in iis puellæ, & virgines, & mulieres florenti ætate, parentum, aut aliorum, qui proxime propinqui sunt, morte ab omni ope destitutæ sint, ac proinde periculum sit, ne ad impudicitiam turpiter prolabantur; ideo parochus, si quas in parochiali vicinia habet, aut etiam ex parochia sua in communis curationis hospitali, aliove loco collocatas, illas singulas matronæ honestæ, illis propinquitate, aut vicinia coniunctæ, aliive feminæ

lectissimæ, quo maximo potest caritatis studio commendet, vt eas, si necesse est, elemosynæ etiam largitione subleuet; in omnibusque rebus cum earum curam illa suscipiat; tum maxime, id quod caput est, in timore Dei, sanctæque vitæ ratione easdem instituat, ac præsertim ab omni laabe puras atque integras conferuet.

Atque in omni quidem huius custodiæ, officiiue genere ille ipse parochus curam præcipuam maxime sustinebit. Ideoque vbi primum vel conualuerint, vel a suspitione libera erunt, illius cura & studio in monasterio, locove pio collocabuntur, aut matronæ honestæ famularui addicentur; aut alia honesta conditione earum necessitatibus, ac simul pudori prospicietur. Et quo rectius, & cautius id omne agatur, ad episcopum etiam, si opus erit, confugiet.

Puerorum, & adolescentum, qui mortuis parentibus & propinquis in eodem statu versantur, & infantum etiam lactentium, & aliorum præterea, qui ab omni re inopes, aliorum auxilio destituuntur, eandem ipsam curam, & sollicitudinem paternam suscipiet ac sustinebit.

Cura mortuorum.

HÆC pro mortuis pestilenti tempore præstanda episcopus curabit, eoque vigilantius, quo grauior culpa multorum in eo caritatis officio aliquando existit.

Si quis igitur peste affectus, eove nomine suspectus mortem obierit, eius corpus ne citius duodecim horis, nec vero tardius quatuor & viginti horis, vel eo circiter temporis spatio, sepeliatur, postquam obiit.

Noctu ne efferatur, nisi episcopi concessu scripto aliter aliquando iustis causis permissum sit.

Curru item ne vehatur, nisi præ mortuorum multitudine, aliave causa secus fiat necesse est.

Ne humeris vnius tantum, tamquam onus gestetur, succolleturve; nec vero nudum, nulloque operimento tectum, etiamsi curru feratur, nec alio modo indecenter, atque inhumane.

Porro a duobus efferatur decore binis longuriis, aut hastilibus solidis, beneque firmis, quibus feretrum sustineatur, aut scala decenti, aliove eius generis opere.

Sit autem inclusum in capsâ, vel linteamine recte involutum; tum pallio præterea ad hunc usum constituto,

ANNO
CHRISTI
1579.

corpora operiantur, etiam quando vehiculo efferuntur.

Ad efferendum vespillones, qui monatti vulgo dicuntur, adhibebuntur: qui si minus publico stipendio conducti sunt, curandum erit, vt corporis & efferendi, & sepeliendi curam suscipiant & gerant, qui in ea ipsa domo, familiarie sunt, in qua erat qui pestis morbo obiit: aut illi, qui vel cognatione, vel amore, & caritate coniunctiores, cum eius, pestilentiae contagio laborantis, curam praecipuam habuerint, & ab illius latere non discesserint, mortui etiam funus, & sepulturam libentius, atque minori periculo curabunt ac praestabunt, cum officio caritatis adducti, tum etiam quia nihilo minus aliquo temporis spatio ex lege magistratus, qui sanitati praest, seclusi ab aliorum consuetudine sint oportet.

Funeris statis precibus, & psalmorum, aliarumque orationum officio, vt ecclesiae ritus est, prosequendi, celebrandive munus, ad sacerdotes, locis illis peste laborantium constitutos, pertinebit, si qui sunt: alioquin id officium praestabit vna cum clerico proprius mortui parochus.

At vniciuique tamen parochus, animarumve curatori liberum integrumque erit, suis impensis certum alium sacerdotem vna cum clerico constituere: qui parochialibus suis, pestilentia mortuis, officium funerale praestet; cum scilicet non in parochiali ecclesia, sed in coemeteriis sepelientur, quae praecipue ad sepulturam constituta sunt pestis morbo morientium.

Si mortuus aliquid in bonis reliquit, heredes omnem & ceram, & funeris totius impensam facere cogantur pro illius, qui obiit, dignitate, proque cleri, qui ad funus adhibetur, ratione, ac pro sepulturae, quam sibi in aliqua certa sede delegit, modo.

Sin autem vel in aedibus hospitalibus, vel in iis locis tuguriorum, mortem obiit, in earum aedium, locorumve coemeterio humabitur; cuius funeris, sepulturaeve officium sacerdotes & clerici obibunt, qui ibi curam gerunt, vbi si complures non sunt, is vnus tantum, qui est, ad funus satis erit. Ceram porro sumptus ab hospitalibus, eorumve locorum curatoribus fiet: isque a bonis mortui, si quae in illis vel hospitalibus domibus, vel tuguriolis relictae sunt, refarcietur.

Vbi nulla alia ratio sumptus sit pro funere defuncti, ce-
ram in funeris sumptum conferre, & sepulturam in cœme-
terio curare, parochi sit: vt ceteris parochialibus suis, ab
omni re inopibus, qui obeunt, itidem præstare debent.

Et campanarum sono, & cruce prælata, & luminibus
accensis, & ceteris ceremoniis, statoque omni ritu eccle-
siastico, & parochi aliove sacerdote, & clerico saltem vno
funus ducatur; etiamsi, episcopi concessu noctu fiat, &
curru item non vnus solum, sed plures, peste extincti, ef-
ferantur. Quo in funere idem parochus aliove sacerdos, &
clericus, superpelliceo induti, cum pro ædium, alteriusve
loci foribus, vnde efferuntur, tum in via, tum loco de-
mum vbi sepeliuntur, psalmorum, precumque officium,
vt moris est, pro mortuis præstent.

E domicilio autem, locove, vbi quis peste mortuus est,
non antea efferetur sepulturæ causâ, quam parochus, alii-
ve illius curæ sacerdotes, de obitu certiores in eo tempore
per vespillones, aliove ministros fiant; atque certa sepul-
turæ hora constituta parochus, aut constitutus ille sacerdos
aduenerit, præsensve aderit: qui vt in tempore adsit, cu-
ret omnino. E loco, vnde effertur, parochus, aliove cle-
ricalis ordinis homines, qui funus obibunt, non ante ad
ecclesiam, cœmeteriumve discedent, quam mortui cor-
pus vespillones feretro, aut curru, aliove modo efferen-
dum sumperint, vt illi, quod ritus ecclesiæ sanctæ postu-
lat, statis precibus funus rite ducant. Funeris, sepulturæ-
ve causâ ne parochus, aliove sacerdos, neque clericus
item, plus eleemosynæ, ne sponte quidem oblata, vllò
quouis nomine prætextuve capiat, quam vel dari ob fu-
nus alio tempore solet, vel ab episcopo præscriptum est,
aut concessum. Nec vero emolumentum cuiusquam societa-
tem cum vespillonibus, aliove funerum curatoribus, ce-
terisque id generis eo nomine ineat: cui rei, aliisque auari-
tiæ sordibus atque suspicionibus vt occurratur, quidquid
fructus eleemosynæve in singulos menses ab exequiis, quæ
peste mortuorum nomine fient, acceperit; in vrbe præfe-
cto regionario, aut, si in diœcesi est, vicario foraneo singu-
lis item mensibus scripto significet.

Peste mortui corpus ne extra loci sacri fines sepeliatur,
ne eo quidem nomine, quod aliquo post tempore ad lo-
cum

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

cum consecratum transferatur : sed in parochialis eccle-
 sia, intra cuius fines obiit, cœmeterio humetur : aut vbi
 illud non est, in ea ipsa ecclesia, vel communi sepulturæ
 loco, vel, si consensus ius habentium accesserit, priuato.
 Si vero præ cœmeterii, ecclesiæve parochialis angustia,
 aut præ mortuorum multitudine, aliud ab episcopo cœ-
 meterium vel in vicinia parochiali, vel in hospitalibus, vel
 in tuguriorum loco consecratum est, in eo ipse sepeliatur
 licet. In sepeliendi officio ea cautio adhibeatur, vt in cœ-
 meteriis, præsertim quæ in vrbe, opido, aut vico sunt,
 altius fossæ effodiantur, vbi in sepulturam corpora tra-
 dantur, ne inde fœtor contagiosus exhalet. Earum igitur
 altitudo tanta erit, vt supra cadauer terra extet alte con-
 gesta tres, quatuorve cubitos. Vbi vero sæpius sepulcrum
 aperiendum est, eo altius erit; & quoties sepelietur, to-
 ties terra, aut calx, aut arena coniiciatur, qua corpus be-
 ne obtegatur. Hæc atque adeo alia potior ratio adhibebi-
 tur ad corporum fœtoris vim continendam.

Clericalis ordinis homo si forte decedit, eius funus ab
 aliquo cleri numero celebretur, & corpus intus in ecclesia
 sepeliatur; si secus fieri non cogit loci longinquitas, ad
 quem effertur.

In altaribus priuilegiatis saltem pro ecclesiastici ordinis
 hominibus tot Missæ pro defunctis celebrabuntur, quot
 ex illis peste mortui sunt, ita vt singulæ Missæ singulis mor-
 tuis applicentur.

Si episcopum mori contigerit, eius funus, & exequiæ
 curabuntur, & celebrabuntur ad Concilii primi, & quarti
 prouincialis præscriptum. Pro qua defuncti anima fiet, vt
 eodem Concilio quarto cautum est. Nec vero quidquam
 obstabit, quo minus ei defuncto omnia debita pietatis offi-
 cia præstentur; hocque ardentiori caritate, quod pater-
 nam illius, accensamque dilectionem periculoso illo tem-
 pore gregi sibi commisso præstitit: pro quo non modo fa-
 cultates, sed vitam constantissime in Domino profudit.

Et quoniam illud in pestilentia quam sæpissime acci-
 dit, vt parentes simul, & liberi, eodem fere tempore ob-
 eant, neque heredem, successoremve vllum relinquunt;
 aut, si quos relinquunt, illi quidem sint cognationis gra-
 du non arctius coniuncti, aut aliquando, si liberi supersti-

tes sunt, ii vel minores natu, vel sæpe eodem morbo affecti, vel suspecti, ob eamque causam a ceteris seclusi sint: quo fit, vt nemo fere sit, qui Missæ sacrificiis, & stas diuinarum precum officiis, aliisque pietatis operibus eorum animas adiuuare curet. Quamobrem præfectus regionarius, & vicarius foraneus in sua quisque regione, vbi peste laboratur, pro mortuis Missæ solenne sacrificium, præter aliam Missam conuentualem, singulis hebdomadis, quoad pestilentia cessauerit, feria secunda a clero vniuscuiusque collegiata celebrari iubeat; si modo per diei festi celebritatem, quæ in illam feriam incidit, id præstari licet.

Hoc idem sacerdotes singuli Missæ sacrificium facient.

In ea ipsa feria, quæ primum in singulos menses incidit, in vnaquaque vrbs regione, & in singulis diocesis partibus, quibus vicarius foraneus præest, ab omnibus eiusdem regionis, & partium illarum diocesanarum parochis solenne pro mortuis officium, solenneque etiam Missæ sacrificium peragatur: quod si in ea feria per officii ritum peragi non potest, in alia proxime sequenti præstetur.

Huic autem rei præstandæ modum episcopus pro diocesis suæ ratione præscribet. Singulis præterea diebus, præterquam cum pro officii ratione, aut ob aliam causam non potest, sacerdos vnusquisque in Missæ sacrificio orationem, collectamve pro mortuis religiose dicat.

Moniales etiam certo hebdomadæ die, ab episcopo præscripto, officium mortuorum recitent.

Singulis quoque diebus dominicis vnusquisque parochus, animarumve curator populum intra Missarum solennia admonebit, vt non modo tunc, cum in Missæ sacrificio præsens adest, pro mortuis simul precetur, sed postridie illius diei, quo pro illis fiet, in ecclesiam ad diuina officia, solenneque Missæ sacrificium frequens conueniat. Qui vero impeditus adesse non potest, saltem vel domi, vel in officina, tabernave, vel vbicumque erit, pro eis paululum oret, religiosis precibus adhibitis, prout est pietatis suæ diligens studium.

Singulis denique dominicis diebus prima hora noctis certum campanarum signum de more solenne detur, quo & oratio, quæ tunc a fidelibus pro mortuis facienda est, & diuinorum officiorum celebritas, quæ postero die

ANNO
CHRISTI
1579.

eorum causa agetur; omnibus vniuerse significetur.

Hæc autem omnis defunctorum animabus pie suffragandi ratio, episcopo curante, ita inibitur, statueturque in tota diœcesi, vel in eius parte, vt pestis sese diffuderit, vel episcopus idem censuerit.

Hoc ipsum omne vt in suis ecclesiis a regularibus præstetur, omni cohortationis officio ille curabit. Quin etiam literis cum metropolitano, & aliis prouinciæ episcopis aget, vt par pietatis studium in sua quisque ecclesia iis defunctis præstent.

Peste restincta quæ præstanda.

DEI munere, beneficioque cum primum pestilentia vis paulatim languescere incipit, in eo potissimum episcopi cura versabitur, vt omni officii genere is populum excitet atque inflammet, non modo ad orationem, obsecrationem, & gratiarum actionem, sicut Apostolus monet, sed ad præcipua quædam religionis Christianæ studia, atque adeo opera, quibus diuinum illud beneficium ac singulare pia grataque memoria prosequatur perpetuo.

Primo vt omnes & singulos ad gratiarum actionem instruat ac paret, illud curabit, efficietque vt peccata sancte confessi, certo religioso die sacram communionem frequentissimi sumant.

Deinde statam illam orationem quadraginta horarum indicet, & celebrabit religiosissime: ad quam cum populus, per vicinias parochiales distinctus, certis præfinitis horis conueniet, in omni illa horaria statione, concionantis vel breuissimo sermone incitetur, atque accendatur ad ea officia, quæ sanctissima ob accepti beneficii memoriam præstare quisque debet.

Postea vero supplicationes triduanas indicet: quas solenni apparatu, & omni religiosorum ordine, & frequentissimo vniuersi populi concursu, & præterea tertio scilicet eorum die, sacra omni pompa sanctarum reliquiarum rite, religiose, recte, atque ordine celebrari studebit.

Atque vt rectissimam quidem viam emendationis, sanctiorisque vitæ populus vniuersus suscipiat ac teneat, curabit in primis, vt vicinia parochialis omnis, & vnaquæque familia, si minus id pestis tempore fecit, nunc tandem Dei offensiones, morum corruptelas, prauos vsus, quibus

antea sese vllotempore implicuerat, perpetua deliberatione perpetuaque omni detestatione pellat, abhorreat, planeque abiiciat.

ANNO
CHRISTI
1579.

Certas vero Christianæ institutionis regulas vnicuique hominum generi, ordini, & conditioni accommodatas, episcopus commonstrabit.

Curabit item hoc diligenter, vt si quæ vota vel publice, vel priuatim nuncupata sunt, quamprimum & pie, & religiose, riteque perfoluantur ad præscriptum huius Concilii.

Vt legata, aliove nomine relicta, aut donata, quæcumque in pestilentia pii vsus causa sunt, recte, seduloque præstentur.

Vt quæ vitia, & quas morum corruptelas, dum pestis vis, atque impetus irruebat, publice, palamque populus detestabatur, hoc maxime professus, se illa, tamquam peccatorum seminaria, vnde pestilentia extitit, abiecturum: ea plane in perpetuum profliget, eorum malorum fibras, & radices præcidat.

Vt in primis quæ Christianæ pietatis officia, ac quæ studia pestifero morbo languerunt, diligentius excitentur.

Quamobrem visitationis munus quamprimum aggredietur diligentissime: in quo munere hoc potissimum studebit, atque exequetur:

Vt ecclesiæ, præsertim parochiales, si quæ ob pestem damni, detrimentive aliquid fecerunt, resarciantur, & necessaria supellectile apparatus instruantur.

Vt loca instaurentur, caritatisque opera, & subsidia, si quæ vel neglecta, vel prætermissa, vel intermissa sunt, omnino restituantur, atque excitentur religiosius.

Vt academiæ, scholæ, collegiave pie instituta renouentur flagrantiori studio.

Vt diuinorum officiorum cultus omni parte florescat.

Vt sacræ conciones, & frequentiores sint, & omni sanctissimæ disciplinæ officio instructiores: itidemque sacræ lectiones.

Quamobrem lectissimos concionatores, vndique conducere studebit ad suæ diocesis loca.

Vt in primis doctrinæ Christianæ scholæ studiosius, frequentiorique multitudine exercentur.

Vt piorum hominum scholæ frequentissimæ sint, ardentiusque versentur in omni pie agendi cursu & progressionem.

Vt aliæ confraternitates erigantur, aliæque item pie instituta opera, exercitationesque excitentur.

Vt causæ piæ diligentissime explicentur, & si quæ in foro sunt, ad exitum perducantur.

Vt omnes denique & singuli officia, studiaque sanctæ Christianæ disciplinæ diligentius amplectantur & colant.

Frequentissimi ad indulgentiarum & stationum celebritatem concurrant.

Ecclesias crebrius, religiosiusque frequentent.

Dierum festorum celebritatem ab omni seruili, mundanoque opere abstinentes, sancte venerentur & sanctificent officiis, atque actionibus, cælesti præmio dignis.

Vt patresfamilias omnibus & singulis, quos in familia, famulatuque habent, sancte viuendi leges accuratius tradant ad præscriptum regularum, quas ipse episcopus eo nomine ediderit.

Quanto autem quisque generis splendore, dignitate, opibus præstat; tanto ardentiori studio omnis pietatis instituta, progressiones, atque officia tueatur.

Vt mercatores, artifices, institores & ceteri cuiuscumque officii homines, ministrive, peste restincta, non tam in excitandis industriæ, artisque suæ studiis, resumendisque ipsis artificiis diligentes sint, quam solliciti admodum & studiosi non modo in suscipiendis sancte agendi institutis, sed in reiiciendo omni vitio, quod in artis suæ vsu, atque exercitatione aliquando subesse solet: ita ut quæstui salutem animæ in negotiationibus, actionibus & artificiis plane anteponant.

Monebit præterea crebris sermonibus, in mercatura, quam faciunt, in omnique commercio nihil fraudis, nihil doli, nihil quæstus nefarii, nihil falsi, periurii committendum concipiendumve esse: ab officinis & tabernis omnem viuendi intemperantiam & turpiter dictorum obscœnitatem profligandam esse: a iudiciali foro omnem auaritiam, rapinas, ambitionem, iniquitates, & pupillorum, viduarum, egentiumque hominum vexationes exterminari oportere: a priuatorum ædibus intemperantis profusæque

vitæ consuetudinem, ludos aleatorios, immoderatos sumptus, seruorum greges, conuiuiorum exquisitos apparatus, ingentem vestium pompam, & omnia denique quasi peccatorum seminaria conuellenda: a ciuitate capitales inimicitias, odia, simultates, factiones, improborum hominum cœtus, ludos publicos & spectacula omnia profana abiicienda.

ANNO
CHRISTI
1579.

Hæc enim cum eiusmodi sint, ob quæ Deus iratus pestifero morbo populum contuderit ac debilitarit, postquam eius singulari misericordia donoque publica valetudo recuperata est; sunt omni cura studioque euitanda, ne accepto beneficio fideles abutantur ad Dei iram grauius concitandam.

Hanc vero visitationem, quæ omnibus officiis cumulata esse debet, episcopus quo studiosius præstet atque adeo perfectius, alios etiam visitatores adhibebit; qui omnes commonstratæ visitationis partes adiuuent atque exequantur.

In qua visitatione illud etiam curæ erit, vt libri de matrimoniis & baptismis in pestilentia ministratis, proprio parcho confestim tradantur: qui in codicem parochialem, quæcumque de eo ministrationis genere notata sunt, referantur ad præscriptum.

Vt item infantibus, in pestilentia natis, quibus ob periculum statæ solennes baptismi ceremoniæ adhibitæ non sunt, quamprimum illis de more rituque adhibeantur.

Et quoniam sæpe fit, vt peste depulsa fames populum adoriatur; ideo eam etiam cogitationem & curam episcopus suscipiet, vt re cum magistratibus, decurionibusve deliberata, populo in rei frumentariæ caritate, quæ existere possit, aliqua ratione succurratur: ne fame conficiantur qui pestilentia extincti non sunt.

Viduarum præterea, pupillorum & pupillarum eam curam suscipiet, quæ supra commonstrata est.

Sacerdotum & religiosorum hominum, qui pestis tempore bene pieque se gesserunt, ac pericula non reformidarunt, vt spiritali adiumento ægrotantibus subuenirent, patrocinium, curamque habebit.

Idem laicis, & mulieribus præsertim, quæ infectis morbo operam nauarunt, ipse præstabit.

ANNO
CHRISTI
1579.

Pro iis vero, qui pestilentia confecti obierunt, per annum post recuperatam publicam valetudinem omnis diligentia, qua supra praescripta est, seruabitur in eorum animabus suffragandis.

Porro episcopus cum metropolitano, is vero cum prouinciae episcopis aget, vt supplicationibus processionum - que solennitate & omni pietatis sanctae officio, vbique in prouincia de recuperata valetudine Deo gratiae habeantur.

Rursus episcopi prouinciae coepiscoporum, cuius diocesis, vrbsve Dei beneficio a peste liberata est, paterna caritate inuisent; eidemque cum priuatim pio colloquio, tum publice populo sanctissima concione gratulabuntur.

Vt porro singularis beneficii, quod pestis morbo depulso a Dei misericordia populus accepit, perpetuo memor sit, id episcopus omni in primis ratione curabit; ne ob ingrati animi crimen, quod graue est, grauissimasque Dei offensiones parit, grauiora deinceps mala, perniciosiusque exitium sentiat: ac propterea grauitate exemplorum quae ex sacris vtriusque testamenti literis sumuntur, saepissime declarabit, quam valde oderit Deus ingrati animi crimen.

Itaque id vnum studebit, vt populus beneficium agnoscat, & quale sit & quantum, quamque omni munere & dono, non corporali solum, sed spiritali plenum & cumulatum; ita vt plane ille intelligat, se peste liberatum, non modo pristina commoda publicae valetudinis recuperasse, sed etiam spirituales utilitates, spiritaliaque emolumenta, quibus aliquando in pestilentia caruerat magno cum periculo salutis.

Crebro illum excitabit ad sanctarum exercitationum, quibus in pestilentia difficulter utebatur, religiosum studium, ad frequentem sacramentorum usum, ad stationes obeundas, ad conciones & lectiones sacras audiendas, ad dies festos in ecclesiis, piis orationibus, sanctisque meditationibus, consumendos. Ad quae officia ardentius eum incendet, propositis incommodis, difficultatibusque, quibus non sine quadam animi acerbitate & cruciatu tunc impliciti erant; cum praesertim vel in ipsa media morte non haberent aliquando vnde spiritalibus adiumentis & consolationibus sustentarentur.

Id studebit, vt pestis extinctæ beneficium plane agnoscat non ab hominum prudentia, consilio, medicamentorum procuratione existere, sed a Deo in primis, qui mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.

Itaque insigni illius misericordia factum esse populus sciat, vt, sedatis pestilentiaë tempestatibus, tranquillitate vitæ perfruatur.

Alioqui verendum esset, ne grauius plecteretur, vt olim populus Hebræus, qui ab Ægypti seruitute Dei ope mirabiliter liberatus, diuinum beneficium grati animi pietate cum non agnouisset, pœnis deinde acerbissimis affectus est.

Cum igitur parochi, tum concionatores ob eam causam sæpiissime eum monebunt, & locis, quos ex sacrarum literarum fontibus haurient, vberrime tractatis, ostendent, in rebus prosperis, & ad voluntatem fluentibus, arrogantiam & superbiam fugiendam esse; sed Deo in primis omnium bonorum parenti & auctori, quidquid prospere & optime successit, tribuendum esse. *Ne dixeris in corde tuo; Fortitudo mea & robur manus meæ hæc mihi omnia præstiterunt, sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi præbuerit,* inquit ipse Deus.

Id quo grauius in fidelium mentibus inferant, flagitia & peccata aliquando exagitabunt, quæ populus admiserit, rursusque Dei beneficia præclare commemorabunt; ita vt is non auditione solum percipiat, sed intimo animi sensu cognoscat, se non meritis suis, sed singulari Dei benignitate a pestilentia liberatum esse. Cum illis, qui, pestifera ærumna correpti, vitam, moresque emendarunt, quique a Domino castigati, inquit Propheta, eruditi sunt ad diuinas iustificationes, ita agent, vt cum emendationem, tum liberationis a peste munus a Deo potissimum agnoscant; ac de vtroque beneficio perpetuas ei gratias agant; & cum mortifero morbo iam affecti, eoque diuinitus liberati, omnis male antea vitæ pœnitentes, viam sancte agendi ingressi sint, in ea longius progrediantur perpetuo, neque eorum pœnitentia ficta sit & simulata, vel breuis, quæ solum metu periculi nixa fuerit, quemadmodum de Antiochi & Esau falsa pœnitentia literis diuinis proditum est.

Eorum autem mentis cæcitatem grauiissime increpabunt,

ANNO
CHRISTI
1579

bunt, qui carnis sensu ducti & mundi illecebris delin-
ti, quoniam opibus affluunt, cum omnia sibi licere pu-
tent, non modo certissimo pestilentia periculo, sed neque
recuperata valetudinis beneficio meliores facti sunt: *At Jerem. 5.*
triuisti eos & renuerunt accipere disciplinam, indurauerunt fa-
ciem suam super petram, & noluerunt reuerti: de istis ita nar-
rat propheta Ieremias.

Illos denique, qui peste restincta, obstinato, obfirma-
toque animo sunt ad peccandum, vehementius deterre-
bit, ut scilicet, quamuis peste liberati sint, grauiora sibi per-
timefenda proponant, cum causa etiam adhuc subsit, vn-
de sempiternam plagam accipiant. Recuperatio enim va-
letudinis magnam suspicionem & metum perito medico
affert, qui rursus multa signa videt, ex quibus animaduer-
tit, causam sublatam non esse morbi, ex quo aeger pericu-
lose laborauerat.

Illos monebit etiam si vna cum bonis piorumque ope-
rum studiosis viris, valetudinis publica fruuntur benefi-
cio, fore tamen aliquando, ut diuino iudicio ab illis segre-
gati, sempiternae salutis fructu careant.

Id ipsi praeterea quo secundioribus rebus in hac vita
vtuntur, eo magis illis timendum esse ostendant; certo-
que persuadeant nullum denique malum, nullumve fla-
gitium concipi, admittive, de quo Deus poenam iustissi-
mam non reposcat.

Ac proinde etiam illis metuendum sit, ne sempiternis
illis caelestis hereditatis bonis priuentur, qui caducis & flu-
xis huius vitae rebus & muneribus, donisque temporaneis
aucti sunt.

Ne item cum eleemosynas, orationes, ieiunia, aliaque
pia opera Deus respexerit; eo liberationis beneficio solum
illa officia compenset, tamquam caelesti praemio indigna,
quod e caritatis fonte non emanarint.

Et quod grauius multo est, illud extimescendum de-
monstrent, ut ne scilicet, cum isti desperata vitae emenda-
tione sint, Deus propterea, peste depulsa, dimiserit eos se-
cundum desideria cordis eorum, illosque libere & impu-
ne peccare permiserit, ut postea acerbissimis cruciatibus
ac sempiternis torqueantur, quippe cum maxime tunc
iratus ille sit, cum minime irascitur. Sic enim populo

Concil. Tom. 36.

Hhhh

Ezech. 16.

Hebræo iratior fuit, cum iratus non erat amplius: *Et requiescet, inquit, indignatio mea in te, & auferetur zelus meus a te, & quiescam, nec irascar amplius, eo quod non fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ, & prouocasti me in omnibus his.*

ANNO
CHRISTI
1579.

Docebunt, nisi ex Dei munere fructum fideles ferant, inde hoc aliquando fore, vt non solum illud amittant, sed eo grauioribus pœnis afficiantur, quod se diuino beneficio indignos præbuerint, diuinaque benignitate abusi sint ad offensiones ipsius Dei, a quo tale munus donumque acceperunt.

Recuperatæ valetudinis beneficium tributum, ob eamque causam vitæ spatium datum esse suadebunt, vt illud in pœnitentiæ operibus, & in sanctioris disciplinæ rationibus conficiatur.

Accendent populum ad omnia pietatis officia, quæ memoris gratique animi sint.

Vt scilicet intimis sensibus, menteque humili & religiosa cum id beneficium a Deo solo extitisse agnoscat, cor omne ad Deum conferat. *Præbe mihi, ille inquit, cor tuum.*

Vt omni oratione, prece, supplicatione, diuinarum laudum concelebratione gratias Deo agat.

Vt tale beneficium liberis commemoret, exteris hominibus, quam singulare fuerit, narret, & omni mutua gratulatione ita prosequatur, vt commemorando & gratulando sese magis atque magis accendat ad sanctiora & diuturniora, vel perpetua potius gratiarum actionis officia.

Vt se totum Deo offerat, restinctisque cupiditatibus & exultantis animi sensibus repressis ita se comparet, vt malit omnes res vel amplissimas reiicere, quam a Dei voluntate, diuinisque præceptis, & monitis discedere: idque sibi propositum habeat, quæcumque possidet, cum a Deo habere, tum ad illius gloriam, & ad suam, suorumque liberorum, agnatorum, propinquorum spiritualem salutem procurandam se libenti animo, liberalique voluntate erogaturum.

Ac propterea, quæ a pestis incendio facultates liberatæ sunt, earum partem Deo tribuat: decimas & primitias libentius persoluat: supellectilem & ornamenta ecclesiis ad religiosum illius cultum libenter, studioseque conferat.

ANNO
CHRISTI
1579.

Vt recuperata publica valetudine non omnibus mundi lætitiis, vt fit, exulter: sed intelligat, quæ fidelis populi lætitia in recuperata publica incolumitate esse debeat, quam moderatum gaudium, quam cum veræ pietatis officiis coniunctum.

Nec vero mundi lætitiis elatus insolentius se extollat, quod vna scilicet incolumitate publica, diuitiis, opibus, auri, argenti, rerumque omnium copia circumfluat: sed hæc intime in Domino gaudeat & lætetur, quod peste, Dei beneficio depulsa, tot tantisque spiritualibus commodis, quibus in pestilentia caruerat, libere fruatur; quod ecclesias frequentet, quod ad supplicationes frequens conueniat, quod processiones solennes obeat: quod in sacris concionibus, rerumque diuinarum interpretationibus audiendis versetur: quod frequenti sacramentorum vsu sese salutariter pascat. Hæc sane sunt salutaria commoda, ex quibus solidum, perpetuumque in Domino gaudium capiatur. Quantam enim consolationem fideles ex sacramentorum vsu percipiant, vel ex hoc vno cognosci potest, quod dignum omni commemoratione est. Fuit Mediolani, dum pestis proximis annis sæuiebat, in publica hospitali domo sancti Gregorii homo quidam, qui peste mortuus putabatur: inde igitur ad locum asportatur, vnde ceteri mortui ad cœmeterium efferuntur. Eo loci cum in magno cadauerum aceruo tota nocte pene sepultus fuisset, mane dum publicæ curationis sacerdos, qui peste ægrotantibus sanctissimum eucharistiæ sacramentum ferre consueuerat, illac transfret, vbi ille, cadaueribus pene opertus iacebat, de repente ardenti sumendæ eucharistiæ desiderio excitatus, se in genua erexit, & hac diuina occasione exhilaratus, voce, quam ab illo animam exhalante consolatio vix elicuerat, a sacerdote supplex petiit, sibi quoque sanctissimum viaticum dari: quod vbi sacerdos libentissime ministravit, & ille religiose, summaque cum veneratione accepit, eodem loco statim in pestis acerbitate cum summo percepti sacri viatici gaudio ex hac vita migravit. Quem fidelem hoc pii hominis exemplum non afficit? cui non iucunda hæc plena consolationis commemoratio?

Iidem præterea & concionibus & sermonibus agent, vt valetudinis publicæ recuperatæ munus prosequantur non

Concil. Tom. 36.

Hhhh ij

voluntate solum obediendi diuinis præceptis, sed operibus & affectionibus sanctissimis, quæ in diuinis monitis exequendis elucet.

Vt gratiarum actio, quæ ex sanctissimo omni opere constare debet, in perpetuis bene viuendi officiis perseueret.

Vt hæc ipsa a toto populo, non a parte solum; celebretur, ita vt alii bene agendo ædificent, alii male agendo destruant.

Vt hæc ipsa non diuisa sit, vt partim scilicet Deo, partim mundo tribuatur, sed omnis ad Dei gloriam referatur.

Sacerdotes autem & curatores animarum in primis sollicitudines suas & vigilias in eo confument, vt populi, sibi, culturæque suæ commissi, disciplinam studiose instaurent, quo vberiores fructus, eosque sempiternæ vitæ præmio dignos ferant.

Tuendæ autem recuperatæ publicæ valetudinis regulam proponant, a Christo Domino traditam his verbis:

Ioh. 5. Vade & noli amplius peccare, ne quid grauius tibi contingat.

Atque in huius quidem argumenti genere omnem progressionem spiritualem, libro memoriali Mediolanensi vberime explicatam, excitabunt summo studio, summa omnis officii contentione, & rationum momentis ex eodem libro depromptis, quem ob eam causam ad omnis eius generis tractationem adhibebunt.

Episcopus autem in vniuersam hanc curam & sollicitudinem cum perpetuo incumbet, tum curabit, vt perpetuum sit aliquod beneficii huius monumentum. Quamobrem rationem aliquam suscipiet, vt ad colendam eius memoriam, aut ecclesia, altareve ædificetur, aut hospitalis domus eo nomine struatur, aut anniuersariæ elemosynæ, alteriusve rei pium opus erigatur, aut dies festus aliquis potissimum instituat, quo Missa solennis & supplicatio anniuersaria celebretur, aut piorum hominum confratria præcipua instituat, certis religiosi officii rationibus.